LVDOVICVS BONACIOLVS FERRARIENSIS MEDICVS ILLVstris de uteri partiumq; eius consectione.

EIVSDEM.

Quonam usu in absẽtibus etiamnum Venus citetur. Quid, Quale, Vndeq; prolificum semen, Vnde mẽstrua c̃.

VTERI PARTIVMQVE EIVS CONSECTIONES.

Vndum in absoluti orbis speciem conglobatũ, æterno ac irreqeto ambitu ĩenarrabili celeritate, atq; incredib li cõcentus suauitate circũactũ, (quem uocula alia cœlatu argumento uetustissimi cœlum appellauere,) iure sapientiores plusq̃ satis admirari, nemo quisq̃ ibit inficias. Animātium autem in eodem natura nullius prope partis contemplatione inferior cẽletur.

At omnium admirationem nouissima hominum compago structuraq; insigniter præcellit. Quos quom summo illi Opifici omniumq; Opt. cõditori indiuiduorũ immortalitate impartire minime placuerit eosdem tamen, (generis misertus humani) successione quadam propagationeq; speciei æternitate donaueri .Idipsum uero similium procreatione humana fragilitas, auidaq; nũq̃ desinere mortalitas, (uirilibus á Saturno cœli patris iam iam abscisis, in

mareq; proiectis,) maribus fœmellas ine-
untibus, assecuta sit. Vt non mulierum ute
rus, ex quo tam miranda humani generis
machina faberrime ortum traxerit, ī supre-
mam omnium admirationem animum a-
gat, fieri qui potest. Enimuero natura rerū
parente, sexuum discrimine, alterum ab al-
tero, quoad eius fieri quit interstinguente.
alter maris, fœminę alter, nomenclaturam
sibi uendicat. Quandoquidem quę ani-
mal gignere queunt, aut in se ipsa prolificā
genituram, aut in alterum, (qua ingesta ani
malia constituantur,) mittere operæpretiū
sit, fœminam quod in se, marem quod in
alterum profūdit, antiquitas proculdubio
nuncupauit. Quo fit, ut rationis quidē
discrimen ita exultet. At quom & facul
tate & munere quodam hæc præter id disti
guātur, accommodato autem ad omnem
officij functionem, instrumēto opus sit, cor
porisq; partes facultatibus, (earum instru-
menta,) accomodentur. Ad prolis quoq;
procreationem & initum, partes aliquas es
se acommodatas, easq; intersese, (quibus a
fœmina mas differat,) dissentiētes oportet
Nam et si de animali toto mas aut fœmina
dicatur, attamen non quauis sui parte po-
tentiaq;, quin certa quadam uirtute et pte,
idem

idem mas fœmina ue censetur. Eiusmo-di uero partes. fœminæ quidē uteri & uul-uæ, mari colei colesq; sunt. Quæ in huma-no sane genere forma inter se longo inter stitio abscedunt. Colis namq; a uulua tā-tum abest, ut eidem nihil cōtrarium magis esse uideatur. Etenim contra q̄ colis plane formata est, Siquidem caua hæc, pubi sub-dita. Ille foris propensus ac prominens ex stit. Cæterum homines assidue, (haud p-petuo) suos sibi seruasse sex9 dilucide liquet Contra nōnunq̄ conuariare ex fœminisq; in mares mutari, (tametsi rarēter,) neq; du-bitatum, neq; fabulosum est. Probatissimo rum nāq; consensu mouemur. Proindeq; puerilium hæc deliramentorum commen ta esse, (q̄q̄ nihil adeo mirum aliud, q̄ hæc placuisse dijs conspicio,) neutiq̄ existiman-da sunt. In annalibus siquidem. Licinio Crasso Cassio Longino consulibus. Casi-ni puerum ex uirgine sub parentib9 effect um in desertamq; aruspicum iussu insulam delatum, dignissimos auctores lectitasse cō pertum est. At qui Licinius Mutianus ar gis uisum a se Aristontem, cui Arestusę no men prius fuisset. Nupsisse etiamnū, mox & barbā & uirilitatem superuenisse Vxo-remq; fauste, (ut fas est credere,) duxisse. p-

Colis proprie hasta & fustis ipsius membri.

prodidit. Eiusdem sortis & Smyrnæ puerum sese nouisse refert. Quin etiam illud satis mirari non queo, quod Plinius in Africa in marem commutatum, qui pridie fœmella fuerat, nuptiarū die Lucium Cossitium Tisdritanum ciuem uidisse se affirmat. Essent & fabulosa quoq; nonnulla hac de re, quæ ueluti expedientia præfari nos oportere, quispiam existimabit, etiam num si fide careāt, quandoquidem adm ra onem impleant, multumq; etiam quod uero superfit confiteri cogāt. Sed ea cōsulto atq; ex industria prætermittimus, tum ne in fronte polita modum excedere uideant, tum etiam quia haud cuncta, (q̄q̄ maxima quidem, & si rara, circa hæc existunt,) miracula instituti nostri describere fuit. Quibus omissis tanq̄ longo postlim nio ad muliebria, quæ hominis incohandi, (cuius rationem assignaturi sumus,) domicilia sunt, genitalia reuertamur. quæ ideo prætulimus quia ijs cōmemoratis, non uteri tātum, sed & conceptionis pariter dignitas ac claritudo astruetur. Quorū nobis partes partiūq; nomina, non uulgari modo, uerum & uetustis, & postea inuentis omni cura perquisitis, causaq; ac rerum ratione simul eruta nunc tractabuntur. Nan eorum resecti onibus

Plinius

onibus ad integrum perpensis, eo perduci uidebimur, ut spectatæ illius procreationis causas & modum, ac deniq; quicquid de hac ipsa, quam quærimus re, edoctum nobis deprehensumq; sit, in medium nos auspicatius promulgaturos arbitremur.
Principio autem concinna serie cõtemplatione hac nobis pars illa, (quam pudendã appellant,) tractanda sese ingerit offerturq; Quæ non uel a ualua porta, uel a uolendo eo q insatiabiliter coitum uelit atq; deside ret ut uulgus reitur, (quantum mea fert opinio,) uulua uocanda est. At eam paulo altius, (ut perpensio hæc Barbarorum offensam deprecetur,) rerum luce repetita, pandendam duximus, quando nihil quidem mihi unq̃ potius fuerit, q̃ ut huiuscæ obscænæ rei & singulas partes, & latina illarũ quæq; nomina aperirem, quarum, ut aiũt, apud græcos uoculæ & tolerabilius se habent, & acceptæ iam usu sunt, at obsoletiora fœdioraq; apud nos omni ferme medicorum uolumine fœmineq; uerba insolentius iactitantur, ne uerecundius quidem loquentium assuetudine quappiam cõmendata. Quo fit ut explanatio hæc, & pudorem simul, & artis præcepta seruãtibus, difficilis euadat. Neq; tamen ea res a scribẽ

ſcribendo me deterrere debuit, quandoqui dē hoc mihi curæ fuerit, ut uel omnia, quæ frugi accepi comprehenderem. Porro mu liebrem naturam, genitale muliebre, os ge-

Os genit.

nitale, partem hanc pudendam nuncupari uidimus. Cui carnis tuberculum hiulcū bifidūq́ꝫ, puberibus maturitatis indicio pu be intectum honeſtatumq́ꝫ prominet In cuius medio tuniculam utrinq́ꝫ adeſſe luce

κλητορίς

clarius eſt, hæc ipſa & Nympha & Cleto- ris uocitatur. Qua equidem uulua intus ita

Pœnis

ut in maribus pars pœnis, quæ glans dici- tur, præputij tergore tuetur ac cuſtoditur. Quamuis Ariſtoteles cutem eam, quam

Iuue

modo præputium diximus, (etenim eo uo camento. Iuuenali in iudeos occentante.

Nec diſtare putant humana carne ſuillam
Qua pater abſtinuit, mox & præputia po
nunt.

Nulla, (ut reor,) uerborum nouitate, (cognominaſſe fas fuerit,) nomine uacare, totum quod ex ea cute glandeq́ꝫ cōſtat prę putium appellitans (Theodoro interprete) crediderit. Quod ideo primum aures p culit, in errorisq́ꝫ ſuſpitionem animum pe-

Plinius

pulit. quoniam Plinium totiꝰ latinitatis pa rentem, eam membri partem nominitantē principia genitalium, non præputia appel- litaſſe cōſtat, ijs uerbis lino uł papyro prin-

cipia

principia genitalium, fœmur medium, ad cohibenda urinę profluuia. Quando ei (quippe qui breuitati summopere indulserit,) præcipua peculiariq; usu uocula, id cũ facillimum, tum etiam, (ut existimo,) elegãtissimum admodũ fuisset. Dein quia Hippocratis sententiarum uerbis in latinũ sermonem eodem autore uersis scribitur. Hipp li.7. Apho 28.

Quum præcisum os est, aut cartilago, aut genæ particula tenuis, aut præputium, nec augeri, neq; coalescere potest. Qua de re tametsi apud graios uocabulo ea pellicula careat, qdni apud latinos ęque uacare haud satis constat. In hac quoq; parte uerenda atq; fœmoribus ueneris sedem poni in apto est, pudendæ namq; partis attrectatione uehemẽtem excitari libidinem quem latet? Hæc adeo aspectu horrenda, obscænaq; uisu censetur, uti defunctarum etiam fœminarum cadauera. (earũdem alioquin pudori parcẽte natura,) prona fluitent, quando uirorum contra supina, quippe quorum natura, prona haud pudeat. Cui sane rei physicam, (me iudice.) rationem oppido q̃ suffragari patrocinariq; clarissime dilucet. Nam mulieribus uentris alueum intercapedinem ꝑ ampla, atq; uastiorẽ admodũ, cum ob uiscera, tum etiam ob grãdiorem

A 5 fœtũ

fœtum,(si quãdo eas utero graues fieri ob
tigerit,)continendum,prouidam concessis-
se naturam,uel re ipsa quisq;(modo ne mẽ
te captus)compertum habere potest. Qui
quum aqua,per muliebre potissimum geni
tale ingrediẽte,expleatur,turget, extuberat
ac deniq; ad summum fastigiatur. Et ob
eam rem supinam partem prona impẽdio
grauiorem effectam,suopte ingenio suoq;
nutu,perinde ac si in lancibus æquato exa-
mine penderet,deorsum trahi,præsertimq;
præponderantibus subinde mammis eo-
dem decumbentibus, iure obseruatum est
Cõtra uiris ampliore spaciositate caueaq;
neutiq̃ indigis,angustus perexiguusq; uen
ter est, qui etiamnum aqua supra modum
oppletus,& incertiorem fastum erigat, &
spinæ coxendicumq; ossibus, (ijs quidẽ ua-
lidissimis,)minus proculdubio liberet.
Quandoquidem nec prominẽs extet neq;
mammulæ,(quæ ijs tantillæ sunt,ponderis
quicq̃ penitus afferant. Ex quo euenit,uti
eorundem cadauera supina, (utpote quæ
resupina parte insigni tãtisper pondere prę
stent,)præpote naturæ ui urgente fluitent.
Mulierum uero ori genitali nympham u-
trinq; admotam, rerum naturam eo pro-
genuisse,quo primo hoc munimento aera
ac

ac cætera quæcꝫ extera officere ualentia ar ceātur, credi par eſt, hęc itacꝫ extima ac om nium prima pars uniuerſæ plæbis conſen ſu ita diſpoſita eſt. Nobis autem intima penitioracꝫ diligentius admodum ſcrutan tibus, ceruicis os aliquanto præſtantius, in tra Cletorem muliebri genitali annexum obiter occurrit. Subinde ceruix ipſa, (ceu pars finitima,) quæ uuluæ canalis, & ab A riſtotile etiam matrix, dicitur. Ab intimo qua uterus deſinit ore, prolifico maris ſemi ni acceſſum præbens, aduſcꝫ muliebrē na tu am recto tramite protēſa ceruicula hæc incohat effertur cꝫ. Verum ob ſui cōſtri ctionem in non nullis mulieribus ad dex terum in non nullis ad læuum magis col labitur. At quoniam humidi excremen ti ſuo genitali ſexus utercꝫ exitum ſubmi niſtrandū habet, huic ueſicæ foramine dire iecto peruius meatalus neruoſus cartilagi noſuſcꝫ parte ſupera adnectitur. Quæ locij a renib9 ad ueſicā per uenas, quas uriteras græci, urinarios meatus latini cognominā delati fiſtula intra muliebrem naturam ſita Nympha fatiſcente uiſitur, hinc mulieercu larum lotium occurſante impetucꝫ colliſa Cletore magiſq̄ uirorum intermingēdum perſtrepit Etenim iter idem eſſe humidis Ariſto

excrementis

excrementis & menstruis, ut fœmellæ omnes prope dixerim sciolę existimant, quem admodū lotio ac seminali recremēto, (quadā tenus,) in maribus minime opinādum est. Iis siquidem foramina duo, quorum alterum ad testes, alterum ad uesicam tendat intra eandem semitam conuia esse deprehenduntur. Sed uesicæ fistulæ foramen humidis recrementis, mensibus uero uteri ceruix illi contermina in mulieribus, egressum suppeditat. longitudo cuius palma cō muni usu consumitur. palmam hercule q̄t tuor digitorum spacium intelligi uolo, uti ex Vitruuio architecto tertio. Homo ex sex pedibus, cubitus ex sex palmis & digitis uigintiquattuor. Quę sane magis minus ue secundum corporis molem corripitur. atq; protrahit̃. Amplitudo uero quæ colem capiat. Carnosa admodum, cartilaginea, ut partus tempore fatiscat, dilatetur plurimum, atq; contrahatur. Modice obdura, ne transmutationibus ijs, passioni cuipiam obnoxia, (quod alioquin facile contigeret) euadat. Proindeq; ut concubitus tē pore genituram excipiens. tantisper opportune attollatur. Quandoquidem immodica mollitię, partibus quibusdam eleuatis alteris concidentibus, anfractus sinulosq; p

lifici

prolifici seminis citum ad uuluæ grandio-
rem sinum transitum prohibentes, molitū
iri cognitum sit. Quod si nō celerrime hau
stum fuerit, longiorem in ceruice morā tra
hens spiritu gignitiuo ocissime halante, ge
nituraq; tepore suo prorsus priuata, haud
quaquam concipi posse, ecquis dubitat?
Incommoda fere totidem immodica duri-
cie acciderent. Huic spærica cauitas, irru
gosa est, ut pœnis subingressu tētigine, (ob
lectamenti causa,) afficiatur. In cuius confi-
nio neruosa exilitas colligationibus, uenu
lisq; tenuibus ex adiacentibus particulis ex
ortis dispersa contextaue, minutissimis ma
culis interstincta, inuenitur. Quæ integræ
uirginitatis testimoniū affert, hāc Eugion ἐυγιων
uel Hymen uocitāt, e qua coitu primo sciſ- ὑμήν
sa cruorem emanare apertissime constat.
Quæ tamen membranula non minus per-
inde atq; cancellus quidam uuluę ostio ob
tenditur, quod post ceruicem mox ordina
tur. Porro nonnullæ subdolæ fallaciosæq;
sunt, quæ uiciatæ genitalia ex policaria, pu
legio, agnocasto, æquis portionibus, disco-
cta aqua foueant. Demum cōtritum ex
uino austero, alumen in lana naturæ subla-
bient. Atq; ita præsentaneis ĳs medica
minibus post multos cōcubitus eas partes
surrugātes

ſurrugãtes, adeo callide exilitates illas effin-
gant. ut inuiciatæ rudioribus admodũ ap-
pareant. Vteri itaq; os (internum illud o-
ſtium, qua loci deſinunt & ceruix incohat
intelligo,) eaten9 neruoſum exiſtit, quo ex
cellẽtiori ſenſu coitus tempore ſumme ob
lectet. modica duritudine affectum, ſimul
enim uterus ſeminis iaculationem intra ſe
ſuſceperit, uniuerſum alueũ cotrahere, atq;
os ipſum ſugillare opus eſt, atq; ut ob im-
modicam duritudinẽ uuluæ os haud qua-
quã conniueat plane conſtat. Quin etiã
immodica mollicia partibus aliis ſuper ali
as cõcidentibus in uterum opportuna ge-
nituræ ſubitio iaculatioq; inhiberetur.
Glandoſum inſuper eſt inſtar glãdis penis
mucronatum, foras in ceruicem inęquabi-
li ſua turbinata facie admodũ oris catuli re-
cens æditi prominens. Cæterum uuluæ
oſtii atq; ceruicis creandæ ſoboli, nimia ſa
gina plurimum obeſſe apertum eſt. Nam
pinguedine iis, quæ ſupra modum uberes
& impendio curatiores habitioreſq; ſint,
uuluæ os comprimitur atq; ſtipatur, quod
Hippocrates ita prodidit. Quæ præter na-
turam craſſe concipiere nequeunt, iis uteri
Hipp li 5, Apho 46 os ab omẽto cõprimitur, itaq; impleri do-
nec extenuentur non poſſunt. Quorũ
poeta

poeta non ignarus de equino genere ita cecinit.

Sæpe etiam cursu quatiunt & sole fatigāt
Cum grauiter tonsis gemit area frugibus, & cum
Surgentem ad Zephyrum paleæ iactantur inanes.
Hoc faciunt nimio ne luxu obtusior usus
Sit genitali aruo, & sulcos oblimet inertes
Sed rapiat sitiens uenerem, interiusque recondat.

Verg

Licet alias quoq; causas quibus id ipsum inhiberi queat quas etiamnum obseruatio cumulate deprehenderit esse nō ambigam quas secuturus sermo attinget. Deinceps uero uterus curiosius introspiciendus est. Quem nominibus alijs, utriculum, uuluā, mulierum ue locos, ac matricem, meliorū consensu appellare liceat. Quod si Columella prodiderit. Nam & octies anno pullos educat. si est bona matrix. & item. Igitur cui placebit sequi nostra præcepta considere et oportet, primumq̃ multas, secundū cuiusmodi parare debebat matrices. Rursum sint ergo matrices robusti corporis, q̃dratæ, pectororosæ, magnis capitibus. Quibus per matricem fœminam, quæ fœtus gratia teneatur, non uterum significasse uideatur Columel

uideatur

uideatur.neutiq̄ tamen Columellã nomen id eam habere significationem pernegasse existimandum, utpote a probatissimo au- tore Macrobio concessum. At pro toto partem posuisse credendum, quod frequen ter ab auctoribus factum fuisse reperies.

Vter — Vter etiamnum pro utero apud Cecilium legitur. Nunc uter crescit non potest ce- lari. Sed de uoculis ijs hactenus. De re ip sa ita differendum. Ossium quorundam prius digestione atq; positura cõcissim cõ-

Ima spina — memoratis. Porro ima spina (quam cau dam appellitant, in coxarum osse dessidit, quod transuersum longeq; ualentissimum

Subrectũ intestinũ — uuluam, uesicam, subrectum intestinum, (quod longaonem, pleriq; aluum uocitãt,) tuetur. ab exteriore parte gibbum, ad spinã uero resupinatum, a lateribus idest in ipsis coxis sinus orbicularos optinet, a quibus

Os sacrũ — os, (quod pectinem latini, os sacrum iuni- ores me iudice cognominant,) suboritur. Quod super intestina sub pube transuersũ uentrem conformat. In uiris rectius, in fœ- minis in exteriora magis, (quo secius par- tui impedimento sit,) recuruatum conspici tur. Vteri itaq; positura inter imam spinã & sumen ultra uesicam, infra mediam aluũ habetur. Ab umbilico enim paululum ue supra

ſupra ad ſuæ ceruicis initium uſq; extendi-
tur. Quare infra aluum ſitus. Tum a par
te priore ueſica eidem iuncta, prçſertim uer
ſus ceruicem, quandoquidem uuluæ am-
plitudo ueſicam, (tãet ſi hominis propor-
tiõe, q̃ cæterorum animalium amplior ſit,)
ſupereemineat, qua parte ab eadem minime
tegitur, lateraliter coxarum oſſibus recurua
tis, poſtice ima ſpina ſubrecto, intercidente
inteſtino circuitur. Quod) ne facile, ho-
mine iam inchoato, quom intumuerit du-
riori materiei innixus oblæderetur,) ueluti
ſtramentum eſt. ſuper quod, (ſpinæ, ilibus
fœminibuſq; ualidioribus uinclis annexũ)
nõ ad dexteriorem magis ſiniſteriorem ue
coxendicem conuerſum progredi plærīq;
rentur. At diligentiores, paulum ad dex
teriorem coxam conuerti ſcriptitaſſe in ap
to eſt. Quam illi regionem, (utpote ad ex
cercendam uenerem commodiorem,) pri-
mam rerum cauſam ſummumq; deorum
Iouem delegaſſe ęſtimandum. Quin etiam
uulua arterijs cordi, iecinori uenis, cerebro
dorſaliq; medullæ, neruis, præcordijs item
mammis, renibus, uentri, coxẽdicibus, pu-
bi, cunctis ijs una conmittitur. Hæc in uir
gine admodum q̃ exigua uiſitur. In euir-
ginatis autem mulieribus ue atq; uiciatis

B nisi

manu comprehendi queat. Verum quãtitas hæc ambigua indiscretaq́;,(ætate, temperatura, uenereorum usu, muliebrium profluuio, fœtura, & adhuc fœtuum una conceptorũ numero, corporis proceritate con uariantibus,)censetur. At qui neruaceæ materia persimili, pelliculosa.(quippe quæ ad puerperij unius uel plurium magnitudinem extendi posset,)uerucosa cauitate, pollicari crassitudine, constat. Locos etiam num partibus duabus extera scilicet membrana,(ijs operimento,)obducta, atq; interna tunica contineri, cuiq; uel ignaro obuiũ cognituq; facile est. Tunicæ huic uilli per longum porrecti,(quos medicæ rei professi longitudinales uocitant,)insunt, qui admodum pauci existunt, eo q illis uiri duntaxat genituram,(facillimum quidem,)attrahere irripereq; necessum erat. Sunt & uilli per trãsuersa ducti transuersales appellati, quos sane in hac ipsa redundare operę pretium fuit, quandoquidem ijs ipsis & iã rapta genitura detentum itura foret, simul & fœtus toto temporis tractu à conceptione, ad partum usq;. Quin etiam & illi in latum deductos,(qui latitudinales nominitentur,)inesse liquet. Quibus partus fœ-

tura

tur. Et ob eam rem si uterus duas eas partes complexus in uniuersum spectetur, quadrangularem orbiculatam figuram præ se fert, amplitudo cuius ad ceruicem coangustatur, qua sui parte ima canalis effertur. Ob id cucurbitæ utrinque paulum depressæ farctæ speciem representat. At extima membranula exempta, internam tunicam obseruanter multoque uigilantius delibare libet, cui sinus gemini, alter dextra, læua parte alter, leuiter discreti sunt, ad unam utrisque communem ceruicem coeuntes. Quos planicies quædam intus semitæ perquam similis seperat. Ii in animalibus cæteris foras animal ædentibus, papillarum numero respondẽt hinc antiqui uterum matrices, (perinde ac si duæ forent,) appellauere. In sinu autem quolibet exigui tres scrobes, tum in medio unus, rugositatibus duntaxat quibusdam interstincti, (quæ cellulæ a recẽtioribus cognominantur,) tristius confossi comparent Vnaquæque insuper fossula decem rugositates septuaginta conjungent, hinc puerperia totidẽ simul concipi posse plerique autumãt Nulla de caua seu uẽtrem habente, (quam chilim uocant,) recto uiæ itinere ad uuluã

B uena

ὄρχις

uena obrepit. De ahorta uero, (quam corrupto uocabulo adhortam nominitant,) complures frequentesque pertendunt. Cæterum extrinsecus canalis parte superna, qua uulua præfinitur, & ceruix incohatur utrinque testis conspicuæ magnitudinis cohærescit, unus dextro, alter læuo lateri æqua sorte, creditus, non minores multo iis qui uirorum sunt, duriores tamen. Materia iis glandosa est. Non etiam perfecte sphærici, at sicuti sphæra ex utraque parte leuiter compressa extant, a marium testibus dessidentes, eo quia intus matricis ceruici hærent. Ex aduerso maribus foris propensi demissique geruntur. ii in conceptaculum unum, (quod scortum serotum ue nostri, oscheon græci, imperitiores plerique perperam didimum uocitant,) coniectos gerunt. Illæ duobus distinctis inuolucris obductos habent, quos solertissima rerum natura eo procreauit, ut saliualem quendam succum qui mulieribus oblectamini esset molirentur, supra hos deinceps binæ Atennæ. lateri dextro una, altera læuo admota, perinde atque addimenta duo, tenduntur, (quæ matricis cornua nuncupant,) propterea quod cornua duo suis processibus dilucide effigiare uidetur. Etenim qua parte utero adnectuntur pleniora sunt atque crassiora,

ὀσχέων

tum

tum ad *ilia* coxendicesq; procedētia minuuntur ac attenuantur. Quæ etiam dum venerea exercentur, ut ceruix et loci, prolifici genitu[illegible] heluones, [illegible]nsigni tantisper amplitudine ad eandem uorandam dehiscant, protinus ab initio extenduntur. Po[illegible]remo seminarij pori, fœmellis omnib9 ad hūc modum digerundi sunt. Venales gemini meatus de ahorta uena flexuosis orbib9 ad testes pertendunt, alij totidem a renibus eodē de ueniūt, sed ij sanguinolenti, illi quos mittit ahorta exangues comparent. Qui omnes circum duos iam dictos testes progressi sese flectunt, mox cornua subeunt, subinde passim in tenuissimas fibras funduntur frustranturq;. Quarum pars m[illegible]ior, ramorum serie sparsa ad uterum deueniunt, substantiam penetrāt, uti oribus ea[illegible]um acceptabula efficiantur, quæ græci cotylidones appellitant, quibus partus per umbilici radices, (ut infra monstrabimus) utero ualentissime committitur. E quibus genitalis quidam succus, crassus albus. oui candido liquori q̄ simi[illegible]limus ad cōceptum necessa[illegible]rius omnem plerunq; citra libidinem, partim in dextrum uuluæ sinum. partim in læuum profusus intus colligitur. Nec minus ex eisdem menstruæ purgationes prodeūt

κοτυληδών acetabulū

B 3 Ex

Ex ijs quidem rubentia membra qualis ca-
ro est, ex illo uero marisq; genitura solidio-
ra, (quae spermatica nuncupantur,) constru
untur. Pars altera uuluae internum ostiũ
adeunt, unde inutile uirus ac uiciato simile
quem supra saliualem succum uocabam9
incredibili, (ut fama est) uoluptate exiliẽdo
ac per saltus haud secus q̃ uirile prorumpit
tanto in plerisq; impetu ut marium more
longius prosiliat. Adeo q̃ intra uuluam
omni quandoq; uoluptate intercepta, resta
gnat, magno naturae abscedens interitu.
Hoc utile & ad prolis creationem necessa-
rium Galenus, illud inexpediens atq; irritũ
Auer philosophorũ princeps Aristoteles, cui cor-
dubensis annuit Auerois, asseuerat. Mox
e tenuissimis his fibris cum per uterum, tũ
per uteri ostiolum passim confusis geminę
altera dextrorsum, altera sinistrorsum, uenę
repullulant, quae internam abdominis mẽ
branulam, (quam peritoneũ graeci mirach
Barbari nominant,) subeũtes ad mammas,
singula ad singulam, sese attollunt, menstru
Obiectio um sanguinem concoctione in lac uerten
dum ijs suggerentes. Cur autem uuluas
R mulieres omnes intus gerant, uiri contra
coleos foris, forte ambiges. Causa est, quo
niam quom quod gignitur, utero contine

atur

contineatur idq custodiam operimentum & insignem concoctionem desideret, (qui bus interior locus aptissimus censetur.) exterior uero corporis locus et algidus & cuiq offensioni expositus atq obnoxius magnopere extet. hinc uteri non modo mulieribus uerum & animalibus omnibus intus sunt Testes extra in propatulo uiris habentur. An propterea ut rei uenereae impetum magis sustinerent, minusq proni fierent. An qa, qui his quoq genitale semen perficere, atq foras profundere opus fuerit, meatu p quem excernitur, perq proximi sint oportet quo minus longiori itinere genitiua uis aboleatur oblittereturq, ac prorsus irrita reddatur. At quoniam ut frigentes & gelidi retrahi ac genituram emittere queant haud fieri potest. hic operimento indigos cum eis uelamen contegit, eae a nobis horum causae assignatae sint omissis quae preter hec ab Aristotele in ambiguitate ista altius exordiendo excutienda responderentur. Non enim omnia philosophie penetralia in proposito nobis est in presentiarum explicare. Sed peropportune penis prius quam uterus nobis contemplandus, primus ab initio occurrisset, ne tanquam nimium curiosi aliena prius quam nostra exquisiuissemus. Attamen quia

 non

non nisi de mulieribus (utpote quibus cele brāda generatio destinetur) instituti nostri tractare fuerat. iccirco in hunc usq; locum de ipso uerba facere distulimus. Cuius e quidem resectionem recēsere. consulto. (ne uerborum impuritate atq; obscænitate castis ac pudicis auribus execrabilis uiderei) prætermisimus. Et ut cætera reticeams. hoc tamen unum minime prætereundum silentioq; inuoluēdū duximus, ipsū quoq; expediens atq; necessarium ad auspicatiorem generationem fore. Atq; ob id quom plura homini ad uitam etiamnū necessaria membra insint, hoc nihilominus solū (usq; eo huic gignendi uis inoleuit membri nomenclaturam optinuit, adeo quod quom absolute dicatur. membrum uirile intelligi uolimus. hoc ob fœcunditatem ei antiquitas iure tribuit. Vnde haud immerito priapo hortorum curam assignauere quando quidem horti. (irrigui præsertim) cæteris agris perpetuo fœcūdiores fertilioresq; existant. Qui ergo uuluæ resectiones ac pleraq; cognitu spectatissima diximus. Iidem quid in ipso homine ad sufficiendam prolem insit. ceu ī notitiam nostram uenit. subticebimus. quidni minime Quin omnem (quando ita decretum sit minorem gratiæ

q̄ scientiæ procreationis respectum habere licet fastidij periculum urgeat, operam insumemus. In quibus quidem fides tātum au∻ ctores appellet. Quāq̄ & nos ipsi proprij iudicij consensu ita eligere laborauerimus potiusq; rerum curæ, (peritiorum more,) q̄ copię institerimus. Magnus tamen hic profecto, ac longis anfractibus ambiguita∻ tibusq; fœtus in tempore nos locus inuitaret. Principio ex mulieribus, ex uirisque cur nonnulli prorsus improles existant, a∻ deo ut priuatim quædam corporum dissotiatio & inter se sterilis compareat. Mox ubi seiuges cum alijs iunxere, & qui modi∻ ce quoq; tum uiri tum fœminæ constent, quauis cum male temperatis socientur,) assidue gignant? Et cur qui immodice accommodentur cum obuersis duntaxat coeuntibus sobolem præstent, alioquin minime? cur etiamnum plerisq; iuuenta sterilis cur alijs quibusdam semel in uita gignere detur. Demum sterilitatis difficilis ue cō ceptionis cum causæ & inditia, tum potissimum presentissima præsidia commemorā da forent. Ni id in eo uolumine, quod de egrotationibus a uertice ad usq; pedes per ætates accidētibus, (quippe cuius locus ille sit, ædere, (quō iā cœperimus, (cōstituimus

munus ordinatius cohibiliusq; assequi nobis reliquerimus. Atq; quadantenus procedente famine obiter quo ad opus fuerit, pertingemus. Illud quoq; admonuisse p q̃ necessarium mihi uideor. Neutiq̃ singulis mulierum uel etiam enixarum puerperorum que langoribus quemadmodũ apte occurratur, instruere curæ fuisse, quo secius ob inscriptionem ad nodum festiuiorem, gallinacei ut aiunt lactis haustum in opusculo sperare posse fortassis tibi tute suadeas. At pręgnantiũ non undiq;, quin im no quantum res ipsa poposcit, a partu omnibus pene intactis, (utpote quę alienis implicanda locis haud quaq̃ sint,) ualetudinis auxilia, (pariterq; perq̃ multa prorsus, omittens,) contraxi, ac ceu breuiario colle gi. Qua in re ego nempe, non quæ uulgo populatimq; agrestis quisq; nouerit, sed quædam haud omnia ueritus, ne admodũ q̃ externa aut forte inefficabilia fidem derogent, paulo obsoletiora nouitate in præsidijs præualente, ex locupletioribus impendio solitiore diligentia hæc secuti passim excerpsi, huc pertinet illa Hippocratis ad-
Hipp li.2 monitio. Quæ longo tempore assueta sũt
ἀφορισμοὶ etiam si deteriora sint, minus infestare solẽt, q̃ quę nõ sũt assueta. Igit̃ ad insueta quoq;

mutasse conueniet, inquit. At proculdubio quæ quotidie in usu sunt, prodesse quod opus est, æque quam nocere desinunt. Maximum autem in iisdem naturæ restat opus, quandoquidem prouentus tantum adhuc quasdamque summas tractare in animo sit. Ne uero singulis medica singula serie digesta rebus contexeremus, iusta præmonuit ratio quoniam ad alios medendi desideria pertinerent, longis utriusque dilationibus (si admiscuissemus futuris idque facillime assumi) ambigi potuisset, nec tibi augustissime Ducissæ, nec illis examussim satisfactum. At quo minus omnibus horum omnium ignari expertesque uideamur, post hæc prima annuente causa, secundante, aspirante, suis quæque partibus constabunt, poteruntque a uolentibus iis illa conferri iungique. Sed iam cœlestibus hinc auibus ac fœlici afflatu conceptionis reliqua instituto congruentia aggrediamur, a confessisque hoc est genituris & mensibus, ut obiter rebus præcipuis honos in primis habeatur exordiamur.

Quoniam

QVONAM VSV IN ABSENtibus etiamnum uenus citetur, Quid. Quale, Vndeq; prolificū semen, unde menstrua quot annos mulieres, quotq; mares, nati hæc emittere incipiant desinantue.
Quibus uirginitas deprehendat. Qua positura concumbendum. Quibus præidijs uiolatis succurratur.
Qua digestione fœtus procreetur.

Vnc de hominis generatione differendum est. Quo nā igitur pacto gignatur, quo etiam primo mouente, & quali materia id efficiatur procedendo explicare conabimur. Generationis namq; (quippe cuius gratia sint,) marē & fœminam, (ut retulimus,) illa potissimū principia quis statuerit. Marem ut quod mot⁹ ac generationis originem magna ex parte optineat. Fœminam ut quod materiæ. Hercules cum hæc illum ad generationis officium iungi, idq; ambobus commune esse inconfesso est. Quam rem ita se habere præcipue credes. Si quid quale quemadmodum undeque genitale semen fiat intellexeris. At qui quonam etiamnum

Mas

Fœmina

amnum

etiamnum tempore, modoque ex mare ac fœmina prodeat neutiq̃ latere oportet. Enimuero quod pars ea de fœmina mareque secernatur, & in ijs, atque ex ijs secretio hæc fiat, ac ideo marem & fœminam generationis principia conferre, perspicuum est.

Quæ quidem secretio, utrorumq; coitu in quo sexuum premiscentur confunduntur q; uirtutes, plane absoluitur, tanta tamque admirabili utriusq; plerumq; uoluptate, ut etiam solo rei concupitæ conspectu uir mulierque, (uoluptatis qua olim gestissent memores,) mirum inmodum in uenerem agantur. Hæc autem a natura ita instituta sunt, ne humanum genus periret. Namq; si præter id, quod mulieres uterum gerentes grauantur, parturientes perdolẽt, puerperij solicitudine enutrientes occupãtur, initum abhorrerent, genus profecto hoc terris ocissime adimeretur. Ab anima autem hæc ipsa prodire nemo diffitere tur. Et ob id quatuor in concubitu necessaria fore asseuerant, imaginariam cupidinem, affluentiorem succum, spiritalem substantiam, ac flatuosam materiam. Primum ab iecinore, a cerebro potissimum atq; corpore toto secundum, tertium a corde, a calore humidum in flatum dem. utante ad genitaliaq;

Accedũt 4 ad concubitum

nium tradunt. Que ...

hendo rei concupitæ ac delectabilis stimulo cito concitata, (quod incohans primum est,) pertuberat uehementerque gliscit. Demum inanem spongiositatem, quæ in medio glā dis colis compareat cupidinis spiritus confestim subit. Deinceps uero uis alia quæ huic obtemperat, genitalis seminis materiā descindens, ad seminarios meatus, (peculiari titulatu excitatos,) expellit. quo quom te tenderit, humoris portio calorifica causa fumigans, in flatum uertitur. Quod genitalia extenduntur, uirorum sane intumescunt rigescuntque, fœminarum uero satiscūt atque extuberant. At mulierum minus q̄ uirorum genitalia afficiuntur, multo enim flatu existente, penis perinde ac si esset osseus obdurescit, quæ omnia etiamnum inuisis absentibusque euenire luce clarius est. Seminis uero, (cuius sane cognitio quum ad plura loca, tum uel præcipue ad hunc ptinet) materia, ultimi atque utilis alimēti excrementū est, quō enim ex digesto ulteriusque modo quodam concocto sanguine pars quæque alatur, illud quidem ex eo, quod mē bris apponitur, unitur atque prorsus assimulatur genitura esse nequit. At quod ex eo

membra digeritur,expediens tamen, qua-
doquidem substantifici roralis succi super
uacaneum sit,quod in membrorum substã
tiam,(tametsi aptissimum foret,)demuta-
tum non sit, ob eam rem quod particulæ
nullæ eo indigæ extent,quippe quæ redun
dantem alimenti quantitatem hauserint,
id inquam ĳs opipare altis, quod superest
concoctum recrementum semen appella-
mus, quod a sanguine nihilominus secer-
nitur.Incoctum uero aut ui emissum,quo-
piam Venerea re supra modum abutente
cruentum admodum iam huic prodĳt, ut
plerunq; nos ipsi,ac presertim dum hęc scri
beremus & uidimus & recurauimus. Ob
id corporis superuacaneum alimentũ esse
plane constat,crassum glutinosumq; gene-
rationi necessarium,quod solidiorum me-
brorum materia efficitur.Illud tamen pri-
mum de genitura maximæ questionis ac
pene incertæ quispiam dubitauerit.Crassa
albaq; de homine prodit,mox refrigerata
humens ad aquæ tum speciem tum colorẽ
redditur. Etenim ea uel aqua uel terra uł
utrisq; cõstat Porro terra aut aquę terræq;
mixta ꝓbabili ratiõe eẽ neqt,quãdoqdẽ al-
gore tota ꝓpe dixerim in humorẽ & aquã
resoluatur

resoluatur, atq; a ueritate eminus aquā dūtaxat esse putaueris, maximo argumento, ꝙ aqua calore minime crasсessit, frigore prompte congelascit. Ex aduerso semina le recrementum, e calido loco crassum pro ficiscitur, refrigeratum humescit. Verum quoniam & quæ spiritu aquaq; constant, ceu spuma, non modo quæ prætulimus, et crassantur & albescunt, quod in plerisq; cōcussu attrituq;, ueluti oleo & id genus multis, conspicere licet. semen quod neq; aqua tantum, neq; terra aquæ terræque mixtum extitit crassescere nemo quisq̄ miretur. Nam & spissum & albore suffusum interno calore multum spiritus calidi continēs exeritur. At egressum extemplo calore euanescente, aereq; inalgescente, humidum atrūq; euadit, quippe quom aqua et si quid parum terrenæ portionis optinet aere nihilo secius algidiore introcluso remaneat. Igitur quatenus spiritus & aquæ cōmune est, instar eorum quibus aeris plurimū immiscetur, calore & albedinem dilucide aperit, & crassitiem contrahit. Contra algore tepore ipso halante humescit ac liquescit Neutiq̄ congelascit aere incongelabili contēto. Proindeq; hui⁹ geminas esse ptes diligētiores cōcordes cōcesserūt. Vna spirituo

sa est

eſt,altera craſſa & tenax. Quæ ſane,(utpote quæ alimentaria ſit,)ab ea potiſſimũ parte quæ alimoniæ principium exiſtat,quale iecur eſt,præcipueq; ab caua eiꝰ uena(,quippe quę materiæ illius inſignem atq; impendio maiorem copiam optineat,)proficiſcitur,quæ ſi aliquam ob cauſam in ea defuerit,ex alijs,(quæ abſcedunt,)partibus trahitur,inditio eſt,emiſſionis tarditas Ex corde quidem per arterias, ex iecinore per uenas ex cerebro,(q̄ꝗ uberius,)per uenas arteriaſq;. Sed ex oculorum ſede potiſſimum,quę omnium capitis locorum maxime ſeminalis exiſtit. Quod hinc diſcas licebit.quom per uenereum coitum ipſa dũtaxat immutetur, ac rei uenereæ immodico uſu ocelli aperte langueant ſubſideantq;,quando nõdum cæterarum partium uires flaccent.Ex ijs inq̄ omnibus ad ſeminarios meatus & ad coleos tandem defertur.In quibus diuinam illam generandi uim ſuſcipit. Etenim uitalis genituræ ſpiritus a corde deciſus teſtium uirtute gignitiuus fit,ex quibus in uiris ad colis fiſtulam,in mulieribus ad uuluę ſinus ſupra explicatos illa delabitur. Plurimam corporis proportione homo emittit. At qui natura humidiores nec admodum carnoſi,candidiores etiamnum q̄ fuſci

uberiorem reddunt. Illud quoq; æque perpetuum est, protinus a coitu hominū uirus genituramq; omnibus albam esse. Nec audiendus Herodotus, qui æthiopes genituram atro colore promere prodiderat, quãdoquidem genitale semen album & crassum (si integrum sit) egrediatur. At tenue nigrumq; totum foris efficitur, nunquam id gelu concrescit, immo admodum extenuatur, atq; (uti modo diximus,) aquæ cũ cum substantiam, tum etiam colorem contrahit, calore contra coit crassescitq;. Et quod de utero iam aliquandiu in eo immoratum defluxerit, id crassius prodijt. Cuius in aqua recta ratione experimento fœcunditas ita probatur. Quod enim infœcundū est quam ocissime diffusum per summa innatat atque exolescit, fœcundum in imum descendit, delabitur atque subsidit. Quo circa quom & maribus & fœmellis duplex habeatur, salivalem succum unum appellant, inutile atque improle ad oblectamen duntaxat a natura molitum, quod in uiris eodem prope dixerim itinere quo & fœcundum progreditur, in fœminis uteri ceruicem p tenuissimas fibras adijt, quod quō emittūt, mira uoluptate afficiūtur, qđ non ꝑpetuo in ꝓlifici emissione sed plerūq; euenit

Herod

euenit,hinc complures & uidimus et audiuimus,quę omnem citra libidinem uoluptatem oblectationemq; conceperunt. Alterum semen Galenus cognominat,tale quale antea diximus. quod ad uuluæ sinus deuenit. Sed quo nam uiris mulieribusque ætatis suæ anno hæc accidant exponendū est. Mares primum parte plurima anno suę ætatis bis septimo peracto genitale semen ferre simul & pubescere incipiunt,nō secus profecto quam stirpes semen laturę primū florentes quos hirquitallos iure uocitauere. Vox etiam per tempus id in asperiorē inæquabilioremq; sonum,(q̄ q̄ nondū grauant,)demutari perpenditur,neque enim acuta,neq; tota æquabilis,sed incontentis & asperis fidibus ,(quod caprire denomināt, perq̄ similis existit,idq; ĳs qui uenerea exercere incipiunt potissimum incidit, ĳs nāq; in uirilem sonum uox transit. Mammillæ etiamnum eo tempore exurgunt ,& genitale non modo magnitudine,uerum et specie proficit. Fœminis insup per id tempus genitura,& q mēses uocant magna ex parte erūpunt. Vox ī grauiorē mutat,Deniq; quō acutioris uocis q̄ mares sint. Tū natu minores acutius ellidant,ut puellę q̄ pueri acuti9,ac preterea q̄ uiri,et mulieres quoq;

uiris acutius, perpetuo sequitur. Eodem tempore ijs mãmæ protinus extuberant. Quas ubi perpetim stare desideraueris leporini grana nouem fimi propinabis. Coagulum eundem præstat usum. Easdẽ fœminæ suis sanguine circumlitas minus crescere autumant. Si etiamnum per id tempus, (ut plerunq; fit.) doleant asinini lactis potu efficacissime mulcentur. Ouorum perdicis, putaminum cinis cadmię mixtus & cæræ, stantes mammas seruat. Perdicisq; ter ouo circundatas, (ridiculo quo nullum reperiri possit maius,) pleriq; nequicq̃ inclinari putant. Squatinæ illitæ crescere mammas non patiuntur. Cicuta a uirginitate illita eosdem præstat effectus. Vtrisq; infœcundum nempe semen ad annum usq; tersseptimum esse proditum est mox prolificũ existere. At exigua imperfectaq; iuniores gignunt. Simulatq; tersseptimum annum adimpleuerint, opportuna ijs generatio est q̃q̃ natu minores. (tametsi parturitione uehementius laborent,) facilius concipiunt. Nõ increscere etiam post tertium partum tradunt. In Indiæ gente fœminas septimo ætatis anno peperisse, & itẽ alias quinquennes cõcepisse, lectitasse meminimus. Sed in Italia eo quẽ diximus ãno pte pluri-

ma &

& concipiunt & menstruæ purgationes pro-
deunt. Quæ sane ex partibus quę supra
infraque renes, ex lumbis etiamnum per mi-
nimas deductasque uenas ad uuluæ accepta
bula permeant. Ex uenis quoque duabus
secundum os pubis iuxta urinæ exitum, ac
parte ea qua improlis fœminarum genitu
ra mittitur erumpunt. Duabus namque ue-
nis (maiore atque ahorta,) fissis tenuium mul
titudo uenarum in uterum desinit, quibus
uberiore alimonia expletis, naturaque præ
sua frigiditate cōcoctricis facultatis indiga,
eam concoquere copiam nequit, ob id in
uenis excrementum fiat, quod per tenuissi
mas uenas exundando superet. necesse est.
Idipsum uero ex uenis (quippe quę ob sui
tenuitatem atque angustiam exuperantiam
continere non ualeant,) in uterum transfū-
ditur, itaque affectus hic ueluti mariscæ, aut
alia quæuis sanguinis profusio eueniet.
Paucis mensibus singulis, uno intermisso,
plurimis menstrua mouentur. Cum iis
etiam quibus breui temporis tractu, (hoc
est biduo aut triduo,) profluunt facilius, q,
bus in lōgū ptrahit difficilius agit, qppe quę
tātisper grauiter laborēt, aliis nāque uniuer-
sim, aliis paulatim, cunctimque perpurgatio
hæc fit. Attamen omnibus æque quādiu

 uirus

uirus defluxerit corpus grauatur, sanguine tum ob diutinam in uuluæ riuulis labem satis superq; noxio, tum ob integri mensis affluentem exaggerationem, ubere supraq; modum excreto. Hinc utero graues, tam etsi ad utriculum nihilo secius q̃ in illis mẽ- ses permeent delabanturq;, quia tamen nec uiciatus admodum coinquinatusq;, nec cu mulatus. At sẽsim & in horas pedepressim (quo fœtui alimento fit,) secernitur, torque ri cruciariq; natura non patitur. Inter om nes uero conuenit, asperrimam eius proflu uij primis ãnis uirginitate resoluta uim eẽ. Compluribus etiam coitus cupidine, qua uel iuuenilis ætatis ratione, uel quia longo temporis spatio uenere abstinuerint, tenen tur. Sæpe ter mense donec cõceperint mẽ- strua citantur, uteri descẽdunt, quo peracto ascendunt & suo situ constituuntur. Con cipere autem mulieribus a muliebrium p- fluuio auspicatius suapte natura contingit. Quæ uero ijs carent, steriles propemodũ degunt. Verum fieri nil prohibet ut etiam, citra eorum profluuium nonnulle concipiant, quibus tantum humoris, colli- gitur, quantum ijs quæ purgantur intus re stare assolet. licet ijs non tanta copia, ut & foras proluere queant, adsit. Sunt etiam ge

num

etiamnum quę dum menses prorumpunt (postea concipere nequeuntes,) conceptio ni obnoxiæ sint, utpote quibus uulua continuo a purgatione ad obruta con= cretaq; prestet. Nec desunt quibus eti am utero grauibus, usq; in postremum di= em menstrua prodeant, quæ & paruam & minus uitalem & imbecillam, atq; ualitu= dinariam proculdubio prolem ędunt, quã doquidem puriore eorum parte puerperi um ali nemo quisquam inficiatur. Ete= nim quom duæ horum partes sint, altera quæ expediens censetur, eo potissimũ quo mulier uterum gerit tempore, quæ in par= tus altionem, partim absumitur, partim ad mammas pro lactis generatione tendit. Pars altera inutile, (eo quo antea diximus modo erumpens,) excrementum est. Quo nil facile monstrificum, (uti ad noxiam res medicatissima transferatur,) magis reperi= tur, quandoquidem illius superuentu mu= sta acescant. Fruges contactæ sterilescant. Nouella uitis in perpetuum lædatur, ruta, edera insitaq; illico emoriatur. Horto= rum germina exurantur. Fructus arborũ, (quibus insedere,) decidant. Floribus co los adimatur, Et quod nos ipsi diligenter

 obseruauimus

obſeruauimus ad prodigiorum miracula accedens, rubri fuci quo mulieres prope omnes utuntur eximia claritudo a fœmina in menſtruis, uaſe in quo aſſeruatur tacto comminus perturbatur. Quin immo ab eadem lapideo, in quo conditum iturus eſt uaſe, quom pene deferuere cœperit, uix cõ= tacto turbidiorem admodum prodire, nullumq́; in poſterum claritudini locum fore quotidiano experimento compertum habemus. Speculorum fulgor aſpectu ipſo hebetetur. Ferri acies, (uti in tonſorum cultris,) eboriſq́; nitor præſtringatur. Apũ aluei, (ijs namq́; tactis has fugere certum ẽ.) intereant, Æs etiamnum ac ferrum rubigo & graue odoris uirus contactu prorſus corripiat, ac eo magis ſi decreſcẽte luna id acciderit. Æraq́; dirus odor portinus corrumpat. At qui in rabiem eo libato canes agantur, inſanabiliq́; ueneno morſus infigatur. Proinde aqua potuque a canis morſu formidato, (ut aſſolet,) tali lacinia menſtruo tincta, calici tantũ ſuppoſita eum metũ, (illa græ orum ſympathia præualente,) inter oẽs cõfeſtim diſcuti cõuenit. Cuius etiã tanq̃ exitialiſſimi formicis minimo ar mali ſenſũ ineſſe ferũt. Fila quoq́; contractæ ueſtis ne igne quidem, quo cuncta, uinci,

συμπά- θεια

uina

uina cōcoquātur nigreſcere. Bitumen in Iudea naſcens una hac ui ultro ſuperari. At q̄q̄ de hac uiolētia multa diximus, alia non minus ex ipſis menſibus dira & infan da priſci uaticinantur. E quibus comme moraſſe non pudeat. In lunę ſolis ue deliq ea ui congruente irremediabilem fieri. Nec ſegnius et ſilente luna fœmineos mari bus exitiales atq; peſtiferos coitus eſſe. Pur puras ab ijs eo tempore pollui. Et ne ipſe profecto fœmellæ ſuo malo immunes eua dant. abortum illiti menſes. aut omnino p̄ gnante ſupergrediente ciunt. Equæ ute rum gerentes tactę, quin & aſpectu prorſus (q̄uis procul uiſæ, ſi purgatio illa a uirgini tate prima ſit, in uirginea ue ętate ſpontina abortum ociſſime perpetiuntur. Aſinas etiamnum tot annis non concipere, quot cōtacta ordei grana mulieribus adederint prodidere. Attamen & tanto malo reme dia ineſſe pleriq; aiunt, quæ hoc loco recen ſuiſſe uenia fuerit. Podagras, ſtrumas, pa rotidas, panos, ſacros ignes. Furunculoſq;, et Epiphoras, illini earum mulierum tracta tu, liniri, compertum eſt. Rabioſorum ca nū morſus, & tertianas, quartanaſq; febres menſtruo in nigri arietis lana argenteo bra chiali incluſo, aut ueſtis omnino ita infectæ

 portiuncula

portiuncula acu uel licio brachiali inserta, discuti, Demum tertianis & quartanis ęgri plantas sublini, multoq́ efficatius ab ipsa muliere etiam ignoranti, efficacissimum esse. Quartanas coitu, incipientibus duntaxat mensibus. finiri nonnulli spospondere

Quorum cinere iumentorqm omnium addita caminorum farina cęraq́ hulcera sanari inconfesso est. Ea etiamnum rosaceo mixta fronti illita capitis, (fœminarum pręcipue.) dolores intersedare. Et quod dictu admodum mirum est Mulieribus in mẽse connudatis iam primum grandines turbinesq́ contra fulgura abigi, sicq́ cœli uiolentiam auerti, autumant. Menstruo (nõ silente luna,) nudatis segetem ambientibus erucas ac uermiculos scarabeosq́ & noxia quæq́ arceri atq́ decidere. Proindeq́ ob cãtharidum numerositatem eas retectis sup clunes uestibus per media arua ire in Capadocia inuentum. Alibi nudis pedibus capillo cinctuq́ dissoluto seruatum. Cauendum uero ne id sole oriente, (semente alioquin arescente,) moliantur, Id quoq́ conuenit, quo nil equidem libentius crediderim, tactis menstruo postibus irritas magorum artes, (uanissimi ut æstimare licet generis,) factitatum iri. Cæterum nullo

perpetuo

perpetuo circuitu menstrua describuntur. Quibusdam enim sępius mense, quibusdã omnibus tricenis diebus, alijs trimestri spatio, sicut aliquibus nunq̃ fiunt, Attamẽ mẽse, (ueluti decreto exonerandæ mulieris uestigali,) decrescente, (idq; recta ratione,) assidue, (utero nulla ui seminis prorsus occupato.) moueri tendunt. Mulierum namque corpora, continente aere frigidiore effecto inalgescunt magis, mensium autem coitus ob lunę defectum, algidiores esse ecquis dubitat? Itaq; ut mensium fines q̃ media frigidiores euadant fit. Igitur posteaquam alimentum in sanguinem mutatum est, menses eo quem modo diximus circuitu moueri contendunt. At si illud haud concoctum sit sensim aliquid subinde secernitur. Quamobrem qui albi menses uocitãtur paruis adhuc & puellulis proueniunt. Porro uterque hic recrementorum secessus quom modice fit integra seruat corpora, utpote quæ ab excrementis exquisitius p. purgentur, que ijs ut ægrotent causæ efficiuntur. Sed si uel non fiat, uel immodice fiat grauior apprime iactura euenit, aut enim ægrotatiões supueniũt, aut emarcescit extenuatq; corpus Hippocrate tradẽte. Si mẽstrua ĩmodice fiũt morbi accidũt et si nõ Hipp li; Aoho 57
fiũt, morbi

morbi matricarij accidunt. Ad sexagesimum sane mares plurimi gignunt, quem si excesserint ad septuagesimū usq; procedūt Et iam apud quosdam adusq; annos septuaginta, & septuaginta & quinq;, (q̄q̄ ignobiles,) uulgaris reperitur generatio. Alios perpaucos tamen & non nisi ualētissimos annos octoginta natos sobolem procreas repertum est. Quin etiam Masinissam re-

Mansiniss gem post octoginta sex anos filium quem Metymathnum appellauerit. Et Catonem cēsorium octogesimo exacto e Clientis sui filia Salonij generasse clarum est. Mulieres uero ad quadragesimum quintum magna ex parte fœtificant At paulo ætate progredientes effœtæ degunt. Et si nonnullæ annos sexaginta natæ ualidiores tamen pepererint. Inuentam nihilominus mulierem cuius primo genitus ultimo genitum quadraginta annorum spacio excesserit proditum est. Quare quom ętatum discrimina ad sobolem congignendam non nihil, (ut retulimus,) conducere aperta ratione constiterit, nihil tamē quicq̄ adeo cōducibile aliud, q̄ uterū ad modicū redactū modū, corrogata Hippocratis sentētia in hūc modū perscripta liquido perspectum habebis.

Mulieres quæ præhumidos habent uteros

concipere

concipere nequeũt, quę etiam frigidos ſpiſ ſosq; habent non concipiunt, fœtus enim extinguitur, necnon ſicci & admodum ca lidi concipere non poſſunt, genitale enim ſemen corrumpitur ob inopiam alimenti. Hipp li. 5 Apho. 62

Quæ autem ex utriſq; modice tempera tos optinent uteros eæ ualent fœcunditate Ob has quippe cauſas nõnullę partꝰ haud unquã perſerunt, quales ſi quando medici na & cura, (quæ multiformis eſſe quit,) uice re, fœminam fere gignere eas compertum eſt. Pleriſq; ſemel in uita munus hoc cõ ceſſum eſt. Quæ ſi quõ parere deſierint, leporis conceptum utero exemptum man derĩt, reſtibilem fœcunditatẽ afferre tradũt

Conceptus accelerant, uacinum lac po tum, aut quini ſepteni ue uermes terreni e poti, coclęę cum croco impoſitæ, fimum ac cipitris in mulſo potum, & a purgatiõe fel caprinum inſperſum, & perdicis oua ſi ea ſorbeantur. Setæ ex cauda mulæ ſi uincti inter ſe in coitu colligantur inuitas cõcipe re cogunt. In Arcadia uinum quod fœcun ditatem fœminis importet fieri dicitur. At quod admodũ ſpectatius eſt. Si leporũ uul uæ in cibis ſumantur, mares concipi putãt hoc & teſticulis eorum & coagulo profici.

Atque ſi uituli carnem cum ariſtolochia

inaſſatam

inassatam circa conceptum manderint, ma
res parituras promittunt. Sterilitatem ob
partus uexationem fieri certum est. hanc fel
le taurino, adipe serpentium, erugine, addi-
to melle, medicatis locis ante coitus emen-
dari putant. Iis ita prælibatis paulo altius
redorsi quam bene miroque deinceps ordi
ne generationem, ipsa rerum natura reddi-
derit curiosius intelligendum Prolem sane
paraturos puellæ non modo ætatem ute-
rumque, (ut paulo ante sanximus,) Sed & ue
neris appetentiam & corporis positurã an-
te omnia intueri oportet, quando singula
hæc magnas neque ignobiles necque dubias
hac in re interpraetationes habeant. Ob
id uiripotentem uirosamque sibi quemque pa
rere operæpretium est. Cui equidem, (si
fortassein coitu pinguiorem segnioremque
nouerit,) Xiphij superior ex uino radix po
tui utiliter datur, & item quam Cremnon
agrion nuncupant ternis obolis aut drach
ma pondere. Orminos agrios cum polẽ-
ta contritus. Orchisque herbæ serapiæ ue
radix maior seu ut aliqui perhibent, tenui
or in aqua drachmis duabus pota, atque Sa
tyrion eundẽ præstant usũ Erithrococonis
radix manu retecta cõcitatricẽ uim habere
plerique putãt, ac magis adeo ĩ uino austero
bibita

bibita drachma. Tithymalli etiamnum ramorum medullam habētes ad uenerem agi proniores𝔮; fieri produnt. Prodigiosa admodum auctores,(alioquin graues,)nō minus circa hoc tradidere. Septuageno coitu cuiusdam herbæ, (cuius uocamētum speciem𝔮; negauerint)contactu libidinem durare asseuerantes. Cochlearum fluuiatilium carnes sale asseruatæ ex uino epotæ. Erithini quo𝔮; conmanducati uenerem stimulant. Iecur ranæ dyrophetes & calamites in pellicula gruis Crocodilli maxilla dens brachio,uel hyppocampus,uel rubetæ nerui dextro lacerto singula hæc adalligata mire concitāt Hyenæ genitale ad sexus suos in melle sumptū, etiam si uiri mulieris coitum oderint. Rostrum scinci & pedes in uino albo poti efficacissime ueneris cupiditatem accendunt. Vti𝔮; cum satyrio et erucę semine singulis drachmis omnium,ac piperis duabus admixtis ita ut pastilli singularum drachmarum bibantur,ꝑse laterum carnes obòlis binis cum mirrha & pipere pari modo potæ efficatiores ad idē credunt. Coitꝰ stimulat fel caprinū illitū Medullę suū haustæ, seuū asininum anseris masculi adipe ꝑmixto illitū,eq a coitu uirꝰ Testiculi eqni aridi ut potioni īseri possint

Dexter

Dexter asini testis in uino potus proporti-
one. adalligatur ue brachiali. Eiusdem a
coitu spuma rosaceo pano collecta et argē
to inclusa ut tradunt. Salpæ genitale in
oleum feruens septies urinare iubent, eoq́
pertinentes partes perungi, alij cinerem ex
eodem bibi. Vel tauri a coitu urinam, lu
toq́ ipso pubem illini. Vespertilionis san
guinem flocco collectum capitiq́ supposi
tum mulierum libidinem mouere. Aut
anseris linguam, in cibo potu ue sumptā,
prodidere. Horum Hercules ad propu-
dia probrosam ue molliciem uiros ad im
modicam aut certe obscœnam ueneřē mu
lieres pleraq́ ꝓcitare, uetustiores extra om-
nem fortunæ aleam promisere. Quibus
quoad opus fuerit peractis, cōcubatura pu
ella blandis prius amplexibus arctisq́ amā
tium teneris comparatis labellis compressi
onibus, suauibus suauijs, mollibus morsiū
culis, horridularum papillarum oppressiū
culis, pudendorum tractatiunculis ad uene
rem optime excitanda est. Demum scin-
tillātibus iā eius ocellis, mutilatoq́ ac, (quō
dictio media esse cœperit,) interpellato fami
ne, tremula pene uoce ea loquēte, atq́ indi-
gesta quadā motiōe sese uibrāte, gestiēteq́.
In hūc modū delicioso cubili diapasmati-
bus insperso

quo modo concumbendum

insperso prostituẽda, ut capite paululum dẽ missso coxendices clunesq; puluinis elatæ p stent, læuo ad clunes calce retracto, dextro expasso crure, fœmibus late patescentibus, hiantibusq; uerendis, aut cruribus utrisque firmo amplexu uiri lumbos circũplectenti bus. At uel hoc uel alio quocunq; libue rit modo strata nouissimæ salaci præciden da est. Quom igitur fœmellam eo quem diximus modo cubantem mas inierit, co lesq; pudenda & uteri ceruicem subierit li gulis utrinq; sublabratis, uiro ceuente, cris sante muliere, ac mutua utrorumq; contre ctatione, uir tandẽ genitale semen ante uul uæ ostium emittit, cui spiritacea substantia, (quem gignitiuum appellãt spiritum,) per miscetur atq; confunditur, quæ inquam ni hilo secius atq; humiditas expellatur opor tet. Tanto seminis humiditatem peruin cens, quanto ocius egeritur effertur q; longi us, nihil enim procul sine spiritali uiolentia proijci potest, fœmina eodem tempore om ni plerunq; sine libidine per uuluæ accepta bula genituram, (quam fœcundã diximus) in uterum demittente, quandoquidem sine maris ac fœminę emissione concipi impos sibile sit, sine uoluptate uero fœmellæ fieri quidem potest. Si locus turgeat, & uulua

D propius

propius oſtium deſcendat. Quamuis ma gna ex parte ſic accidat ut utrorumq; oble ctamento id agatur. Maris autem profu ſio non intus,(ut quidem opinantur)fit. Os enim uteri augnſtum eſt. Sed ante oſtiolum, quo & fœmina ſuccum illum nihil ad conceptum conferentem ſecernit,in quibus quidem excretionibus pari ferme uoluptate mas ac fœmina affici ſolent. Viri autem fœcũdum ſemen ibidem profuſum intus ab utero, (ſiquidem calidus,et modice temperatus ſit.ſi oris labra tactu aſperiuſcula et hærentia, ſi etiamnũ tenuiora ſint, quandoquidem ad conceptionem ita ſeſe commode habeant,)auidiſſime rapitur. Indicio eſt quod loc9 qui modo madebat reſiccatus mox perſentiatur. Quod etiã q̃ procaciter inhiat hinc diſcas licebit,quãdo puella ſolo balnei ingreſſu utero graui inuẽta ſit,ſemine quod a uiro prius in aquã defluxerat ſitiente uulua hauſto. Cæterũ per id tempus uirginitatis nodo nexuq; dilaniato, cruentus, a menſtruo ſanguine eo diſſidens, ꝙ uiuidi hic coccini coloris eſt, ac eo duntaxat quo penis uteri ceruicem aſperiuſcule uiolẽtiuſq; ſubit momento parce prorumpens, ediuerſo menſibus decoloratioribus turbulẽtioribuſq;, uberius ac

longiore

longiore temporis tractu delabētibus,) succus,(integrę uirginitatis indicium,)interstillat. Ceruicula intumescit,ījsq; plurimum dolet,eoq; magis eugio grandiore mentula ui defracto atque ostiolo iusto plus passo laxatoq; fiunt hęc.Porro tumores & dolores,rosarum mirtillorumq; ac maluę & pulegīj decoctum insidentibus commode demulcet. Aut defrutum rosaceo addito. Subīde Omphacio ex olea adhuc alba nō ex druppa, (ita enim uocatur priusq̄ cibo matura sit)utpote quod deterius est,expresso,ceruicis ostiū ac uerenda perungēda sūt Omphaciū hoc ab illo colos interstinguit, quoniam hoc uiride est, illud quo autores uti sæpius iubent candidum,hinc multorū imperitia,atq; ęgrorum iactura non parua eo primo omnes fere abutuntur. Dolore intersædato ubi res ipsa urgeret.Cærata in lana harundinis internodio opportunæ idoneæq; crassitudinis obducta,coalitū dissunctarum partium molientia ferrūminantiaq;,quoad ocalluerint imponantur, hæc inuiolatæ coitum perpessę præsentissima ꝑfidia censentur, quam si ante concubitum tanq̄ nimium curiosi internoscere uelimus quo minus uafræ omnūq; malitiosissimæ mulieres, quippe quæ singula talia astu ad

integrum plerunq; comminiſcantur, nos falſos habeant, id nobis uirginitatis argumentum fuerit. Quod perlucidum ijs ac tenue lotium, ſubſtrepitu perinde atq; acutiſſimo (quoniam per anguſta exitus datur) ſibilo ut, fiſtula impendio deductiore emicans longius admodum excutitur. Quin et edoctæ obſtetricis contuitu hymen, (ſi caſta ſit,) facile decernitur. Cruoris quoq; delectus, (quos paulo ante monſtrauimus) inditio ſunt. Gagates etiamnum ſuffitus odoris ſpiramento fauces nareſq; nõ attingente. Et potus ſi pręſentem mictum nõ ciat, (muliere alioquin ſuffitum perſentiẽte, cõminuſq; potu mingente,) uirginitatem eximie deprehendit. Quo modo & corruptarum pudicitiã magnetem obdormientis capiti ſuppoſitam, pudicam ad mariti complexum quam mox compellentem adulteræ thoro præ nimio ſimulachrorũ pauore excidente, plane aperire autumant. Quamobrem ſummo ſtudio uter⁹ qui cõcipiat uł natura uł arte p̄parãdus ẽ, qđ ſi nẽ cõcipiat facere libuerit contra agendũ eſt. Nam ſi labra læuia craſſa ſint, haud quaq̃ commode uſum præſtant. Ob id nõnullę pridiequam concubuerint, (ut ſemen delabatur,) uuluæ ceruicem oleo iuniperino,

aut

aut ex cærusa thure ue excipientes oleo cæ-
raq; adiectis illinere assolent. Araneus pha-
langij nomine est, lanuginosus, grãdissimo
capite, quo dissecto intus uermiculi duo in
ueniri dicuntur, qui mulieribus ante solis
ortum ceruina pelle illigati, ne concipiant
mire præstare creduntur, uis ea annua est,
quam solam ex omni atocio dixisse fas sit,
quoniam aliquarum fœcũditas liberis ple
na, tali uenia indiga est. Sed simul ac geni
turam ĩtra se uterus traxerit, uniuersum al-
ueum, (se supra semina duo colligens ac un
diq; ea comprehẽdens) ita contrahit, ut nul
la penitus, (siue multum siue parum semi-
nis iaculatum fuerit,) uacuitas relinquatur
atq; adeo os sugillat obsępitq; uti etiamnũ
deductissimi corporis acies neutiquã ingre
di queat, quod Hippocrates, (quem ceu al-
teram rebus humanis lucem dei dedisse ui-
detur,) ita prodidit Quæ uterum gerunt
ijs uulua se cõprimit. Apud me Hercules Hipp li. 5. Apho. 51
tractatu ipso antiqtatis ammiratio crescit.
Quantoq; maior dicenda harum rerũ co-
pia suggeritur restatq;, tanto magis prisco
rum in inueniendo curam, in tradendo bẽ
ignitatem adorare uenerariq; subit. Nec
dubie superata hoc pacto etiam rerum ip-
sius naturæ munificẽtia, (mõ hæc humani

duntaxat operis inuentio esset.) facile uideri posset. Nunc uero aut eam ipsam deorum fuisse, aut certe homine etiamnum inueniente diuinam Eandemq; omnium prope dixerim parentem, & hæc ita fabricasse, & monstrasse ostendisseq;. nullo uitæ miraculo maiore, (si uerum fateri uolumus) credi par est, quando alia uia ad hæc adeo exquisite peruestiganda nulla relinquatur. Æternum quæso deorum sit munus istud. Quom autem seminalia recrementa in utero constiterint atq; intra septenas horas sui post iactum in effusionẽ relapsa neutiq̃ fuerint, (quibus calor tantam talemq; habens motionem & actionem inest, quanta modice ad quamuis corporis partem accommodetur, quod si rem quæ fit uel excedat uel deficiat, aut deteriorem, aut læsam et mãcam, similiter ijs quæ foris igne ad cibum alium ue usum coquuntur, efficiet, at in ijs caloris motum nos ipsi moderamur in illis gignentis natura accõmodat) mox in uitã hæsisse autores illustres pronunciarunt, ꝑ indeq; maris semen in genitalis fœminei alboris medio propemodum glomeratur. Ambo hęc spiritu gignitiuo uteroq; iã concreto, calfiũt, q̃ fit ut crassescãt spissentq; atq; er ssa & glutinosa calfiunt, spiritũ flatuosũ

aggenerẽt

aggenerēt oportet, quo ſane flatu commix
tæ genituræ turgent atq; intumeſcunt, mi-
nutiſſimæ inſuper hectæ ſpiritu repletæ aſ-
ſurgunt, exinde ex pluribus ijs iunctis, una
fit cauitas, uberem ſpiritus quantitatem cō
prehendens. Qui nempe ſpiritus intus re
cluſus refrigerationem queritans ad ſui cu
ſtodiam, ſibi in ſeminum medio, (eorundē
partes ſcindendo) peruium iter parat, ut ſpi
rante feruido, algidus eodem ad feruorem
contemperandum ſubingrediatur, quo ſpi
rituum ingreſſu egreſſuq;, atq; ui ſpiritum
poteſtate uitalem, animalem, naturalem ad
proportionata loca formatiua mouēte, ſe-
mina apprime ſpumeſcunt. Duorum ge
nitalium ſeminum commixtio expediens
ac neceſſaria quidem fuerit, tum quo muli-
eris recrementum uirili genituræ conueni-
ens alimentum fieret, etenim uirilis craſſa
calidæq; temperaturæ eſt, contra fœminea
tenuis & frigida. Ob id craſſitie uirilis ex
tēdi dilatariq;, quemadmodum opus eſſet
nequiret, et calore ſimul inchoandi puerpe
rij materiam abſumeret Tum etiam ut ope
rimento partui eſſent, nā ꝙ uirile ſemē ad u-
teri augumēta cornibus perſimilia nō deue
nit, nec per totū alueum ſpargit, quare fœ-
mineū, quo ea loca repleāt atq; ut ex ijs una

 congeſtis

congeſtis germinis operimenta efficientur neceſſarium cenſetur. Itaq; coactis iã partibus ijs, & in utero inſinuatis diuq; contẽtis extera parte terrena reſiccescente, circum membranula perinde atq; in decoquendo pane, obducitur, Tum quia neceſſum erat, nam et caleſcentis frigeſcẽtis ue rei extrema ſicceſcere operępretium eſt. Tum etiamnũ alicuius gratia. Nam & ſemen inconſtans, cuius partes diſijciant, quippe quod uuidũ riguumq; ſit, continente ſiſtẽteq; indigum fuit. Cætero trium principatum habẽtium membrorum cordis, cerebri, iecoris, bullulæ molles ac exiles, uteri duritudine oblæderentur. Et ſpiritus gignitiui poteſtate alioquin uitales animales, naturales ociſſime halarent abſcederentq; ni ſpiſſiori mẽbrano obducto tuerentur atq; cuſtodirentur. quod equidem membranum quom utero per aſpredines, quas antea foſſulas diximꝰ & ijs potiſſimum partibus, quæ cornua appellant, cõmittatur cõtenta ſemina eidẽ adnectit, in quo tamẽ meatulus ea parte, qua umbilicus creatũ iturus eſt ad ſpiritus euentationem, (quam antea cõmemorauimus) exiſtit hæc autem in medio expiratio fit aſformatrice ui ſic iubente, quamq̃ enim ſpiritum hunc, (utpote leuem & calidũ) ſurſum

atq;

atq; ad circumferentiam potius suapte na-
tura suoq; nutu ferri par sit, ad medium ta
men atq; quocūq; uis illa prope duxerit, di
uina imperauerit cuius est instrumētum di-
rigitur. Ad medium autem eatenus pro
pellitur, quatenus cordis locus præparet, q̊
loco spiritu intus deferuēte, et calore extrin
secus exiccāte, cordis bulla tumet, uitali spi
ritu, (quo commodius afformatiua uis cor
ipsum ac membra cætera condere queant)
referta. Mediam namq; sedem in anima
li, non secus q̃ rex in regno cor obtinere ius
fasq; est. Deinceps uero bullulæ geminę,
superna parte ꝓ cerebro una, dextrorsum
pro iecinore altera, primę ad tempus cohę
rentes, extuberant, quæ nihilominus spiri-
tu (superna animali, naturali altera,) replēt
in hac iecur, in illa cerebrum, spiritaceis ijs
substantijs patrocinantibus procreatū itu-
rum est. Que procedente tempore a cor
dis bulla quę prima fuit, et interstitio, et spe
cie, et magnitudine abscedunt. Neq; quem
piam ex solis ijs membra illa gigni arbitra
ri oportet, quando quidem prima puriore
tenuioreq; alimenti parte (cordis materia)
expleatur, crassiore pinguioreq; ea quę ieci
noris, pituitosiore atq; crudiore algidiore
ue ea quæ cerebri. Nec dum tamen mē-

membra hæc generantur, sed bullæ duntaxat præparantur. Quæ sane una cnm ijs quæ in membrano continentur, (quē totū embrionem esse contenderim,) enutriri incrementumq; recipere necesse est, ob id per uuluæ acceptabula cruentus succus resudans atq; restillās alueum subiens membranum circum ambit quem simul cum refrigerante spiritu per meatulum, (quem gignitiuus spiritus sibi afformauerat) intra paniculum a geniturís attrahitur, quo perfecte & ad ītegrum cōcocto partes quas modo diximus aluntur augenturq;. Enimuero embrio per tempus id adeo exiguus p̄stat, uti minimo indigeat nutrimento. At qui nec adhuc illi, (quippe qui umbilico eidem uberiore alimonia indigus nectatur,) membrano committitur. Mox tribus ijs (quas nuper cōmemorauimus bullis,) tris prætenues admodum obductæ membranulæ, cuiq; una procreantur. Porro cuncta hęc a conceptu sexto septimo ue die absoluunt. Quæ quum a physicis, ab Hippocrate quoq;, (qui tam fallere q̄ falli neuult,) experimēti certo accuratissime deprehensa sunt. Qui libro de pueruli natura mulieris semine nō effuso saltibus eius iussu concitę atq; plus ęquo quassatę, septimo die eiectū

Hipp

tali folliculo

folliculo receptabuloq; quale in ouo ab ex
tima testa clauditur cõceptui suffecisse asser
uit, quo tempore umbilicus inchoatum iri
uidetur. Nam membranum id quom ob-
duruerit, secundam appellitat, cuius exiles
duæ tuniculæ sunt. Ex seminalibus uero
recrementis intra hasce tuniculas uenę arte
riæq; procreantur quarum ora exteram tu
niculam penetrãtia, summa que illius cute
patentia disseminata, uuluæ uenarũ arteri-
arũq; oris, (q acceptabula nominitabam9)
arterijs arterijs, & uenis uenis, æq̃s utrinq;
numeris miro ordine respondentibus, ad-
mouet̃ atq; adiguntur. O rem inclitæ uo
cis, O rem magnopere mirandam. Tot
in illorum seminalium recrementorũ tuni-
cula uenæ. Tot deniq; arterię concreantur
quot præcise in matris utero iamdiu pręfu
erant, eadem etiamnum serie, eadem pror-
sus digestiõe seruata. proh Iupiter nec uisu
facilis nec dictu affabilis ulli. Deinceps &
uenæ, et arteriæ, hę secundæ exilitatibus di
ctis irretiuntur atque inuoluũtur. Subinde
non pulsantibus uenis similique modo ar
terijs in unum coeuntibus, uenę duę totidẽ
que arteriæ de ijs repullulant, quas cuticu-
lare putamen ambit, ex quibus qui umbi-
licus uocitatur cõstat. Etenim uenarum ac
arteriarum

arteriarum imbecillitas tutelam operimentumque desiderat. Hæ quasi radices quibus alimoniam exhauriat, partus uterum contingunt, & ob eam rē ante principalia membra, quando principia hæc iam absoluta uberiori alimento indiga euadunt, quod per umbilicum ab uulua rapiēdum erat, describantur oportet. Porro quom potentia quidem, & imperfectum animal fœtus existat, aliunde alimentum recipat operæpretium est. Quamobrem utero et parente, (ut terra plantę,) ad sanguinem menstruum illi cibū hauriendum, donec perficiatur, & iam sit animal potentia greſſibile, utitur. Præter secundam geminæ quibus obuoluitur fœtus, membranæ extant, quæ maioris minoris ue ratione differunt, prima partum circumquaque immediate ambiens. Auicius Animium, Aurelia, Abcas, Abigas ue, Sela, Alicas. Conceptus armatura, nuncupatur. Secunda ab umbilico infra embrionē circuēs Alamchoideum, Biles, Ascari, Secca. Inuolutus appellitatur. Animi quidem functionē humorem exudantem e puerperio coaceruare, & usque in diem partus conseruare esse unanimiter aiunt, quamobrem nō modo partū a secūda duriore, (qua tenellus proculdubio oblęderetur) incolumē ac cuius

cuius uis læsionis immunem tuetur. Verũ & eas humiditates colligens, tum ut puerperium ĳs supernatet atq; suspendatur, ne grauior ab acceptabulis contineri nequeat Tum etiamnum quia partus tempore, membranis diruptis, uteri ceruicem lubricam ac ductilem & facile dilatabilem reddant, maximo præsidio est. Cõmodum ferme idem ab Alãchoideo recipimus, ob eam, quam intra se recondit urinalem partus aquositatem, quæ in ipsum per meatulum, (quem brachum appellant,) in medio umbilico constitutum a uesicæ imo deriuatum, diffunditur. Quanq̃ uesica propriã ad mictionem fistulam obtinet, non tamen nisi ædito puerperio illa offitio hoc perfungitur. At ad umbilicum lotium deueniens bracho alanchoideum subit, ibique ob eas quas modo diximus utilitates asseruatur. Humor autem inter has duas cruentus admodum dilutiorq; a mulieribus proferum uocitatur. Cæterum geminæ eæ membranulæ infantem ambientes, interior tenuissima & molissima, et exterior, (quę proprie Chorion a græcis dicitur) a nobis confusa uocula etiam secundæ nominantur, quoniam & hysteras eas græci appellent, quanq̃ et uulua ipsa numero singulari ab ĳs hystera quoq;

χορίον

ὑστέραι

quocq; nuncupat. Nullũ siccis excremẽtis ꝓ
pus, id puerperium conceptaculum adep-
tum est, propterea quod eius alimonia nõ
ad uentriculum intestinaq;, (hæc ubi ipsa re
crementa secernuntur,) sed ad iecur per um
bilicalesq; uenas, (quippe quę uentriculi pri
ma concoctione haud quaquã indigeat,)
ad iecur inquam, in quo humida fiũt excre
menta deriuatur. De geminis itaq; his ue-
nis alimentum deferentibus, quom paulu
lum processerint, mox post umbilicum co
euntibus. una in iecinoris creãdi concauũ
dependet, quippe cui bilis uasculum alimo
niæ expurgamentum inhæreſcat. Satius
menstruum sanguinem perpurgari priusq̃
per membra distribuatur censente natura.
At arteriæ duæ, non ad cor ob spatij longi
tudinem, sed ad arteriam magnã, secũdum
spinam coestẽsam ex corde primum descri
bendam, super uesicæ partes procedentes,
deueniunt, illiq; ductilibus colligationibus
connectuntur, per easdem embrionis cor e
uentatur, et ab utero cum spiritum, tum eti
a᷑nnum puriorem subtilioremq; cruorem
haurit. Omnia deinceps a principalibus o-
rienda lineamentis, primum membra post
sex septem ue ante dictos dies duorum triũ
quattuor ue dierum spatio describuntur.

Subinde

Subinde quattuor, octo intercidentium ue post prędictos dierum tractu lineatione peracta cruenta materia per umbilicū hausta fœtum totū permeat, atq; ad membrorum fabricam propius accedens prędispo nitur, quæ quoq; & per id tempus lineatio nes replet. Mox nouem aut quindecim aut intermediorum dierum sequētium spa tio, sanguineus succus in carnem conuerti tur, quo etiam tempore membra & colores & mollitiem duriciemq; adipiscuntur. perinde ac si pictoris officio dum cēdit cre atq; natura perfungeretur. Etenim ubi pri mum lineis animantem pictor effinxerit, mox coloribus uariis pro partium natura accommodatis illinit ac pficit. Sed quom in conceptu omnes corporis partes poten tia insint, primum omnium, (utpote princi pium maxime promptum,) cor sanguine per geminas antea dictas arterias ab utero hausto actu secernitur, cui sane spiritus gig nitiuus, una & generatiua afformatrixque uis, ueluti propriæ sedi protinus ab initio insidere, in quo etiā primū uitalis spiritus ꝓ generatur. Quippe quod temos, maximū dextro in latere, minimū in lęuo, (quem aurem sinistrā imperitiores graii oua uocitāt) mediū cauitate inter utrinq; media, primo maiori

τὸ οὖς

maiori uenæ, medio ahortæ adnexo, sinu-los neruulis etiam sufferctos contineat. Homini animalium uni paulo a mammil-larum disterminatione ad læuam, parte sui ampliore, qua corporis superiora spectat, (radix ob patulicātes utrinq; pinnas dicta) prope dixerim pupillam inclinat. At ex-trema, qua ĩ acutum sese colligit, in mucro nemq; plane exit parte, infra mammulam in priora eminens ac palpitans uergere ta-ctu exploratur ac patet, hoc ut prius uiscus afformatur, nascentibus ita nouissime emo ritur. Quis enim cor hirsutum quibusdam fuisse antequā cerneretur crediderit, cui rei Aristomenes Messenius, quem Lacedemo nij tertio captum dissecuere argumento esse potest. Id homini drachmis binis ponde ris per singulos annos ad quinquagesimū usq; gliscere, a quinquagesimo tantundē ab eo detrahi, proindeq; cordis deliquio, ultra centesimum annum uitam negari æ-giptij existimarūt. Alij quoq; ad usq; quin-tum, & sexagesimum diē a cōceptu augeri cōmemorant. Huic præcipuus calor, huic cæteris corruptis partibus uitalitas perdu-rans, huic præmolle firmumq; membranæ inuolucrū aquæ oppletū, ꝑpetuo madore indigo opimēto est. Id prima ĩtra se animo

sanguiniq;

ſanguiniq; domicilia præbet. Exinde ſã guine qui per umbilicares uenas, ĩ partum tranſfunditur, iecur conditur, cui uitalis ſpiritus quo naturalis fiat a corde demãdatur infra ſæptum a dextro latere ſub pręcordijs omnibus æque membrum hoc, (per naturam & non prodigioſe habentibus,) ſitum eſt. Bubulo ſimile, uenæ maiori nulla ex p te ahortam attingens iungitur. Colos huic concreti cruoris eſt, in quo nimirum amoris ſedem ſapientiores poſuerunt, ac eorum auctoritate diuini uates commoti. Titium illum apud inferos ea qua peccauerat parte dari pœnas examuſſim commenti ſunt. Titius

Ab exteriori parte gibbum eſt. ab interiori uero concauum. Ventriculo inſidens in quaternas fibras diducitur. Id centenis duraſſe annis uetuſtatis uł maxime paciẽs ob ſidionum exempla prodidere. In quo fel q dẽ (quia peſſimi ſãguinis expurgamẽtũ) extat. Hominũ paucis quorũ ualitudo firmior & uita longior, negatum putant. Dein ſeminum ſubſtantia cerebrum conſtituitur Cerebrũ quod, in homine proportione, magnitudinis corporaturæq; plurimum ſuperq; humectum. Viri quam fœminæ maius.

Duabus ſupra ſubterq; membranis, altera oſſi ualidiore cohærente, infirmiore altera

E ipſi

altera ipsi cerebro citima uelatũ obductũ, que omnibusq; biparutum sanguinem pe nitus priuatum, per naturam algidum, pri orem capitis situm plane optinet, pars hu ic postrema, (quod cerebellum uocitatur) et tactu et forma prosus diuersa, adnectitur. Priores partes mẽbrana uestitę exigua quę dam caua, (quæ cerebri uentres antiquitas uocitauit,) intra se habent. Ideoq; omnium cerebro medio parua quædam ossicula in esse prodidere. Hic mentis est regimen, hic habet sensuum arcem, hic culmẽ altissimũ huic uitalem spiritum ut in animalem dear ticuletur cor ipsum impartit. Hoc uiscer excellsissimum, cœloq; proximum uni ho minũ in infantia palpitat, nec nisi in primo sermonis exordio roboratur, hoc sine car ne, sine cruore, sine sordibus, aliud esse quã medullam argumento, quoniam coquen do obdurescat eruditiores & deprehende runt & posteris reliquerunt. Itaq; caput a corde atq; iecinore cõtinuo generatur, qđ cæteris magnitudine præstat. Post hæc cæ terarum unaquæq; partium ex alimento p uenas & meatulos quosq; resudãte, quem ad modum aqua per crudiusculum fontẽ, concreatur. Nobilissima quæque ac po tissimi principij particeps, ex concocto sin

cerissimo

sincerissimo primoq; alimento, reliquæ ue-
ro necessariæ, ac illarum gratia instituendæ
ex deteriore, ex reliquijs excremẽtisq;. Per
inde enim natura atq; prudens paterfamili
as, haud amittere ex q aliquid cõmodi mo
liri queat, quicq̃ solet. In rei autem familia
ris cura ita dispensatur, uti liberis optimus
cibus, deterior seruis animalibus uilissimus
detur. Quo circa ex trib9 ijs principijs tria
secernũtur germina. Ex corde arteria ahor
ta, ad ĩnumeras huiuscemodi spiritus semi-
tas inter neruos latentes, cum sanguine, tũ
etiam sensu carentes, diducta, quibus præ-
cisis ea dũtaxat corporis pars torpescit, ha-
rum percussus, (in membrorum maxime
cacumine euidens,) in modulos certos, mę
tricasq; leges, ab Erophilo medicinæ uate
miranda arte descriptas, per ætates stabilis,
aut citat9. aut tardus omnium fere morbo
rum index est. Ex iecore uena caua, quæ
& ipsa numerosis sanguinis spiritus semi-
tis, innatãtibus riuulis diuisa, in prætenues
postremo fibras totam subter cutem disper
sis, in angustam adeo subtilitatem tenuatur
ut cruor aliud ue penetrare haud queat prę
terquam exilis quidam succus, ab illo qui
crebris admodum cacuminibus sudor ap-
pellitatur. Ex cerebro nerui, bibulo quo &

Erophyl

nasci & ali perhibẽt circumuoluti, lubricis ossibus applicati, corporũq; nodos, (qui articuli uocitantur,) aliubi interuentu, aliubi ambitu, aliubi transitu, uincientes, hic teretes, illic lati, ut in uno quoq; figuratio poposcit. Ii incisi haud solidari tradunt. Satis superq; mirum est uulneratis summum dolorem, præsectis nullum penitus accidere.

Os iugale

Et spinalis medulla. Ex seminalibus quidẽ genituris cuncta hęc constant. Mox reliqua describuntur qualia ossa sunt, & hæc potissimum quæ ad principalium tutelam natura destinauerat. ueluti caluaria quæ ꝑ cerebro interiore parte concaua, extrinsecus gibba, utrinq; læuis, & qua cerebri mẽbranam contegit, & qua cute capillum gignẽte contegitur, hac ab occipitio & temporibus simplex, a fronte in uerticem usq; duplex cõparet. Cuius ab exteris ossa obdura, ab internis, quibus inter sese connectũtur mollia foraminulentaq; sunt. Quippe inter quæ uenæ passim discurrant, quas ijs alitum suggerere credibile est. Quæ sine suturis raro, cum ijs frequentius uisitur, quãquam earum numerus quo modo & loc9 incertus est. Insuper iugale os, quod trãsuersum a genis tendens super sinulos, qui sunt iuxta auriũ foramina finiẽs, ab inferiorib9

Caluaria

ossibus

offibus fuftinetur. Os malæ fuperiores den tes exigẽs Maxilla molle os. cui9 ima pars mentum eft, a quo utrinq; ad tempora pro cedit, quæ & fola mouetur. Vertebræ dein de quattuor & uiginti, (nam feptem in cer= uice, duodecim ad coftas, reliquæ quinquę proximæ coftis funt, fpinalis medullæ tuta mina operimentaq;. Exinde fumma co fta infra ceruicem contra humeros fita, atq; undecim inferiores, ufq; ad imũ pectus per uenientes, quæ primis partibus rotundæ & quafi capitulatæ uertebrarum tranfuer= fis proceffibus, ibi paulum infinuatis inhæ rentes, inde patefcunt, & in extimam partẽ recuruatæ, paulatim in cartilagine degene= rant. Ac ipfum quoq; pectoris os, ualens durumq; a faucibus incipiens, ab utroq; la tere iunctum, quæ uniuerfa cor tuentur. Sub prioribus uero coftis quinque, (quas rhoas græci cognominant,)breues tenui= oresq; quæ paulatim in cartilaginem uerfę ac ima potiffimum, quæ maiori iam parte nihil nifi cartilago eft)oris abdominis inhę refcunt, atq; iecur cuftodiunt. Subinde fo lers natura reliqua ex ratione molitur quẽ admodũ duo lata offa utrinq; ad fcapulas tẽdentia quę latini fcoptula, omoplatas grę ci uocitãt in fumis uerticib9 infinuata ab ijs Maxilla

 triangula

triangula sensim latescentia,& quo latiora hebetiora,ad spinā permeantia,imo quoq; suo cartilaginosa,posteriore parte uelut in natātia,quoniam nulli,nisi in summo, ossi inhæreſcāt.Humeros. Radios brachiorum superiora breuioraq; ossa. Cubitos inferiora longioraq; Manuum ossa,quæ cum multa, quippe quorum numerus pene incertus,tum etiam minuta sint, oblonga tamē omnia triangula,structura quadā inter sese connectuntur. Ossa coxendicum, pectinē,fœmina,patellas cartilaginosa ac mollia ossa.Gemina tibiæ cuiusq; ossa.Talorū ossa,calcium, pedum,quæ ijs quæ manib9 insunt respondent. Subinde cartilagines, operimenta, colligationes,atq; hęc ex semine.Ex sanguine menstruo carneę partes cōstruuntur. Veluti pulmo natura inanibus fistulis cauus fungosusq;, in binas ungulę bubulæ modo fibras diductus,uenæ maioris singulis suis fistulis riuulos excipiens, proindeq; sanguinis plurimum continens

Nec audiendi sunt,qui cruenti succi(eorū quos dissectis animalibus detraxerint,quorum uniuersus comminus sanguis effluxerit,conspectu decepti,)pulmones uacuos esse & sanxere & prædicarunt. Lyen,quem σπλήν. splenem graij appellauere, haud cincto ut

iecur

iecur at intestino innexus, a côcauo uentri culum assequitur, a gibbo uero dorso ad ali ligatur, uenæ uni maiori iunctus. Cuius magnitudine ioci risusq; intemperantiam factum iri physici prope omnes asseuerant.

Ex aduerso ijs qui uel eo carent, uel quã breuissimo per naturam utuntur, risum adimi, quotidiano usu compertũ est. Sed quã ob causam sibi magnitudine ioci intemperantiam, paruitate exemptionem asciuerit, nec dum ab ijs satis explicatum. Nos uero quantum ingenioli facultas suggesserit discernus, quod quom lyen propriũ atræ bilis conceptaculum sit, hinc uastitate succi illius riui aduersantis impendio maiorem, quam iecur gignere suppetat copiam desideret oportet. Vnde & uniuersam atram bilem, & purioris sanguinis adhuc pro sui altione necessariam opportunãq; portionẽ attrahet. Ob id cruentum succum perspicatiorem lucidioremq; ioco aptissimũ reddi par est. Contra breuitate, non etiam quantum atribilarij succi iecur aggenerat, suscipit, et ob eam rem sanguis impurior admodum turbulẽtior nigribiloſiorq; magis, in immanem tristitudinẽm agens relinquitur. Nam & huiuscemodi accidentia atri fel s uitio fieri Hippocrate uel maxime diluce.

 Si

Si mœstitia aut metus lõgo tempore tenet atra bilis in uitio est. Laborantibus nẽpe cursorum ueluti peculiare, cursus impedimentum inuritur. Quo etiamnum per uulnus exempto animal uiuere autumant. Renes duo bubulis similes pinde atq; ex multis renibus compacti in adipe mersi urinatiq;, summis lumbis sub imis coxis adhęrẽtes, ab ea qua coxis hęrescunt parte, resumi ab alia uero globosi, uentres cauaq; et ij habentes. ad quę tam qui ex caua uena, quam qui ex ahorta meatuli minime pertinent. At eo loci pertendentes in renum corpuscula absumuntur oblitteranturq;. Cuius rei apertissimum argumentum fuerit, q; ij sanguine carent. Eorum dexter superiorẽ sibi locum uendicat, & latior sicciorq; minus pinguitudine obducitur. Lingua & glotta & glossa recta ratione nũcupata, carne soluta, rara, fungosa constans imbricatę asperitatis, quę aut lata, aut angusta, aut mediocris, (omnium expeditissima atq; explanatissima,) est hæc in animantibus cæteris semper absoluta, in homine duntaxat usq; eo uenis cõstricta, ut eas intercidi necessum sit, alioquin usui loquendi inepta, saporum intellectum sui præcipue primore parte, & singulorum præterea, quę caro sentire que

γλῶσσα

at,

queat,sua quauis,obtinet. Tonsillę. Quod uero inter eas ultimo palato dependet colu mella, siue uua dicitur. At uerius quidem quom immodice humectata intumescit ĩ flammaturq; uuæ nomine uocitatur. Gingiuæ oris multifida compago. Gula cibũ potumq; deuorandi fistula. Fauces illius summum. Stomachus postremũ. Venter infimo stomacho adnexus inferiore sui pte angustior, hinc eo oppleto, ciboq; ob angustiam suppresso, (quod ijs quorum spatiosa laxitas eũ ad inferiora trãsmittit obtingere nequit,) homines facile uomunt. Ab hoc uentriculo lactes, per quas flexuosissimis orbibus edulia delabuntur. Nec ab re fuerit hoc loco admonuisse ex lactibus hoc est gracilioribus intestinis, imo uentriculi paulum in dexteriorem partẽ cõuerso in summũq; intestinum coartato ac ãnexo eam iuncturam Pyloron graios appellitasse, nostri portonarium quoniam portę modo in inferiores partes, ea quæ excreturi sumus, emittit. Nonnulli etiamnum, (falso tamẽ,) duodenum Pyloron. ad duodecim digitorũ mensurã hunc sese pduxisse rati, quãdo nihilo secius pyloros sola iũctura duorũ sit. At quod sequit̃ intestinũ ecphisis hoc est propago siue duodenum appellatum est.

Vua

Gingiua

Gula

πυλωρός

Cui equidem & mensura hæc quadrat, &
Ieiunum. uocamentum sibi iure conuenit. Ieiunum
uero est, quod ılam, hilam seu duplici. l. hil-
lam, hiram ue, & pleriq; hillum nominitāt,
Ilæ uero plurali numero, uel hylæ, hyllę ue,
a quibus ad aluum capaciora intestina, in
cæteris sunt quas in homine atq; oue lactes
diximus, non ilia, ut ex Plinio plurimi per-
peram legunt Ieiuni autem nomine duode
num & ieiunum interdum comprehensa
sunt, uti apud Macrobium ieiunum omni
um intestinorum principium habere exara
tum est. Et alij ex probatissimis lactes ī tria
duntaxat diducunt. Pyloron, ieiunum et te
nue, quod esse nequit, ni ieiuni uocabulo
utrunq; intelligamus, nec iniuria id factita
tum censendum, quandoquidem duo illa
quo ad substantiam idem sint inde tantū-
modo diffidētia, quod pars primora haud
implicita est, quæ & ecphisis siue duodenū
uel propago cognominat̄, pars altera im-
plicita, nō tamen ut tenuius intestinum est,
hæcq; peculiari uocula ieiunum dicitur.
Tertium ex lactibus intestinum tenue uo-
catur, ab imperitioribus ilion, morbusque
illius iliacus. Quom tamen ileos a diligen-
tioribus appellitetur &, qui hunc perpetiū
Iliacus tur ileosi. Illiac⁹ uero iliosus ue is intelligit̄
quū

qui lagopono hoc ē ilium dolore uexatur. Sunt autem ilia & quæ a græcis lagona & ceneona nuncupantur, partes umbilico in latus utrunq; subditæ, inter quę sumen seu abdomen pubesq; intercluditur. Igitur ilia inter coxas & pubem sumen ue imo uentre extant. Quamquam et arteriæ inter uesicam & aluum ad imam pubem tendētes, ilia etiamnum dicantur. Neq; abditum in obscuroq; est ilium dolorē Chordapsom Dioclem Carystium appellasse. quando tamen & chordapsos & chordios is qui colicus a nostris dicitur existat, quē nihilominus Diocles ileon commutatis nomenclaturis nominauerit. Vnde & colicus a colo, quod sane intestinum laxius atq; ile singulari numero uocatum, coecoq; commissum esse constat. Sunt tamen qui Plynium falso legendū putēt. In homine hillę infima parte simul a gręcis uocatur colon, adeo q̄ apud grauissimum auctorem hillę uocamēto numero plurali, & tenue & crassum intestina significetur quandoquidem hillę (ut ante diximus.) nec in homine nec in oue sed in cæteris tantum ex Plynij sententia cō pareant. Ex quo id plane euenit ut breuissimo spatio sibi ipsi contradicat. Verba autem Plynij sunt. In homine ile infima Diocles

parte

infima parte simile suillo a græcis appellat colon, quæ singula, numero singulari, non etiam plurali aptissime respondent, est præterea subrectum intestinum, quam uocula alia latini aluum, recentiores longanonem uel longaonem, (ut retulimus,) uocitant. Intestinum dissеptum seu sæptum transuersum, præcordia, cinctum ue quod uentrem & cætera intestina ab extis secernit. Intestinum medium quod græ mensenterion dicunt, cui uenulis quam plurimis sufferto lactes inuoluuntur, ut a duro spinæ contactu munitiores magisq; septos reddat. Nihil tamen adeo mirum aliud mihi est, quã nõ nullis, qui inter præcipuos & habentur & sũt, idipsũ lactes appellate placuisse, quãuis nõ me lateat alios lactes loca sub ũbilico in laterib[9] pubetenus delicata, adeo ut plagã ferre nequeant. Alios pinguia intestina, ut Persius unctos lactes hinc dixerit, quosdã mẽbranas quibus inter se intestina cohere scũt nũcupasse. Minor lingua exiguua ue quã nouo uocamẽto qdã sublinguiũ dixere, hæc duabus interposita fistulis, (utpote cuius opera gemina,) interiorem ad pulmones atque cor pertinentem asperam arteriam nominatam carne cartilagineq; cõstantẽ,

μεσεντέριον

Lactes

Persius

constantem, spiritu ac uoce illac meante, in epulando circumquaque operit, quominus si potus eduliaque in alienum deerrauerint tramitem, torqueant, aliam uero exteriorē (cui certe gulæ uocamentum fuerit,) neruo carneque conditam quum spiritus tantū aut uox commeat, ne intempestiua alui restag- natio interstrepat per uices adoperit. Ve- sica infra aluum a priore parte, membrana constat, cicatrice haud solidescēte icta, por- ro ex ijs pleraque cum ex sanguine, tum etiā ex seminalibus genituris, quippe quæ pro- miscua indiscretaque membra sint, congig- nuntur. Ex recrementis pili, ungues, & id genus reliqua conficiuntur. Etenim cruen- tus succus in fœtus uentrem transfusus, al- gore consistens in carnem mutatur. Quo fit ut ab igne caro resoluatur. At quæ ter- rena admodum oriuntur parum humoris calorisque nacta. Hæc dum refrigescunt hu more una cum calore halante, duram terre namque formā indipiscuntur, ueluti ungues quāobrē igni hęc molliūt. Nerui & ossa & id gen9 reliqua, humore siccescēte cōsiūt, q̄ circa ossa ab igne resolui nequeūt. Neruus insup, cartilago, colligatiōes, operimenta, sicca ductiliaque sūt. Os siccū & fragile, caro mollis. Omniū autē ossium quę in corpore sunt, Vesica

sunt pleraq; caua atq; medullosa sunt, non nulla minime. Concretis tamen ossibus uniuersis ac sine medullis,(quamquam rari admodum sunt,)prodigiosa uirium elatione,corneos nuncupatos,quosdam uixisse,apud dignissimos auctores lectitasse meminimus. Cæterum cutis resiccescente carne,quomodo in polentis crustula, (quam uetulam uocitant)efficitur. Nec solum ꝑpter extremum eius generatio euenit,sed etiamnum quod lentitudo resideat, quom euaporari non possit.lentum enim hoc pinguius existit, unde pingue sub cutis operimento uisitur,quasi cutis ex eiusmodi lentitate consistat,pingue enim lẽtitatis non nihil optinet. At ut in uniuersum dixerim omnia hęc partim necessario,partim alicuius gratia talia exinde facta molitaq; esse asserendum est.Deinceps uero nouem dierũ spatio superior moles per generationẽ digeritur atq; distinguitur, inferior tempore procedente incrementum recipit. Primũ proinde caput ab humeris diducitur,et brachia et cubiti a lateribus,et ab inuicem crura disijciuntur. Colligationes articulorũ iuncturis committuntur,Os,nares eminẽtiores quas subdolæ irrisioni, noui mores dicauere, aures proprijs foraminibꝰ carne extuberant.

extuberant. Ocelli pars corporis preciosissima, & q lucis uisu uitam a letho interstinguant, sincero succo pregrandes replentur Quos ubi nascentibus nigros peroptaueris, soricem pregnanti mandendum dabis frons tristitiæ, hilaritatis, clementię, seueritatis in eius assensu index. Supercilia & pariter & alterne uibrantia, quę nihilominus nobis, (quãquã per id tẽpus glabra adhuc) eatenus supercilia appellare liceat, quaten9 eo loci supciliorum pubes breui admodũ nascitura est. Genæ oculorum munimẽta, hinc hominibus nictationes. Cilia extremi superiorum genarum ambitus. Malæ infra oculos, pudoris sedes, quandoquidẽ inibi uel maxime sufusus rubor præmonstretur has genas etiamnum antiqui uocauere. Buccæ infra eas hilaritates risumq; penitus pandentes. Rictus, labra, mentumq; membratim singula sine fine disterminantur, in apertoq; effigiata prodeunt. Mox collũ humeri, iugulus, scapulę, pectus in quo mãmæ. Alæ, latera, spina, dorsa, uenter, hipocõdria subcartilagia ue, lumbi, umbilic9, Abdomen. aqualiculus. colago, ilia, coxæ, nates, conspicua protinus uisuntur. Genitalia manifestantur membra, fœmora, creæ, suræ postremo man9 pedesq; ac extrema quęq;

in

in lucem prodeunt, quom prius delitescerent. Attamen quibusdam adhuc per tempus id tristius membra hæc prorsus interstincta comparent, quę non minus dierum quattuor tractu apertissime compręhendũtur. Quo circa medios quosdam ex superioribus numeros colligentes, quadraginta & quinq; dierum numer9,(puerperij afformationis longissimus terminus secundum medicorum decreta,)exurgit. Nam solibus sex spumificationi, quattuor lineationi octo lineationis repletioni, quattuor & decē carnificationi, decē et tribus afformatiõni attributis, quadragintaquinque dierum numerus conflat. Minimus uero numerus triginta dierum spatium est. Quoniam soles sex spumificationis, duo lineatiõis, quattuor lineationis repletionis, nouem carnificationis totidemq; afformationis, nec pauciores esse queant, sunt. At de mare puerperio loquuti, ita termini omniũ ferme cõsensu dispositi sint. Quando alioquin de fœmella sentiendum sit, quippe quę longioribus,(ut inter omnes conuenit,)Temporum impendijs absoluatur, decem namq; dierum spatium (quamquam et maturius plerunq; ueluti quinum dierum tractu fabricari illustres auctores obseruauere(ultra

maris

maris spatia ad sui afformationem exigit
atq; expostulat. Cuius etiamnum per tem-
pus id figura post abortũ in humido haud
quaquam permanet. Sed ilico ocissimeq;
plane dissoluitur. Contra mas eo quo dixi
mus tempore si in aquam frigidã diffundi
tur in membranula cogitur cõsistitq;, qua
dirupta partus ipse maiuscule formice ma-
gnitudinẽ præseferẽs uisitur. Et mẽbra iã in
de discreta tũ cętera omnia, tũ genitalia cõ
stant. Quare quom fœtus in utero format
fœmina mare lõge tardius perfectionẽ qua
rumcunq; partium adepta est. At qui sępi
us undecimum mensem contra quam mas
protrahi proditum est. Sed quom in lucẽ
prodierit, fœmina ocius quam mas, (utpo
te quæ defectio quædam sit, quandoquidẽ
fœmineus sexus quasi naturalis læsio ac de Fœmina
trimentum existimandus est) & accrescit &
ætate floret ac uiget, demũq; senescit. Sunt
enim fœminæ suapte natura suoq; nutu de
biliores uietiores ac deniq; algidiores. In-
tus igitur præ suo algore serius discernun-
tur, quoniam discretio hæc concoctio est,
calor autem est qui apprime concoquit, &
quod calidius est id concoctu nimirum fa-
cilius extat. At foris ob sui langorem de-
bilitatem ue ocissime ad ætatis uigorem
F &

& senectam deueniũt. Etenim minora omnia (ut etiamnum in artis operibus sic in naturæ, citius optatum finem attingunt. Cæterum quo nihil instituto operi desit, noscẽtes tantum meminerint partuum sancitas ab antiquis (quorum semper cura fertilior & industria fœlicior, afformatiões a nobis interim dici. Nec eos deterreat interturbetq; q̄ Straton peripateticus & Diocles carystius de hac ipsa re alio quam asseruimus modo senserint. Quippe quom concepti corporis fabricam p septenos dies, (ad Platonicam septenarij maiestatem alludentes) hac obseruatione dispensent. Ut ebdomade prima, genituris intra inchoandi hominis monetam locatis genitiuũ humori folliculum, artifex natura primum circundet. Secunda crebras extimam cõceptabuli superficiem cruoris guttas passim gestare putant. Tertia ebdomade deforis introrsum uerti eas, demergique. Quarta humorem ipsum ita coagulari, ut inter carnem & sanguinem liquida adhuc soliditate concretio neque conueniat. Quinta, (partu mense septimo maturaturo,) in humoris substantiã humanam, magnitudine quidem apis, (ita tamen ut in illa breuitate & uniuersa membra & designata totius corporis linea

mẽta

lineamenta consistant,)figuram integre cõ fingi. At si nono a conceptu mense abso- lutio futura sit, siquidem fœmina fabricatũ itur, sexta ebdomade mẽbra diuidi, sin maſ culus septima, arbitrantur. Ergo hercule ij neq; productissimum a nobis præfixum afformatiõis terminũ. quẽ quadraginta et quinq; diebus, quattuor plerunq; adiectis ni mirum constare proposuimus quibus se ptimam ebdomadem plane conflare assur- gereq; cuiq; liquet. Neq; breuissimũ (quã quam quinta ebdomas ab ijs minimus ter minus tradatur,) pessundant interimunt ue quandoquidem haud perpetuo profliga- ta ebdomade afformari contenderint. Sed & quom iam media esse cœperit idipsum cumulatissime factitatũ iri neq; ĩficinaĩ neq; p quã exigua nictatiõe abnuãt. Ex q̊ euenit ut trigesimo quoq; sole hominẽ fingi rerũ natura uel secundum horum monita aptiſ si me patiatur. At miror equidem eos nõ modo cred disse in utero fœmellam paulo ocius mare effingi, uerum etiam prodidisse quod quamuis uanum nec sine contactio- ne proferendum existimauerim, ne in hiſ- ce quisque anxie amibgat, attingere tamen quicquid tanti uiri in doctrina non spre- uerint, quam horum omnium ignoratio-

 nis

ignorationis suspitione subire, maluimus. Porro quæ huius figmenti origo fuerit & quibus initijs hæc in illis opinio usq; adeo exoleuerit exarseritq; penitus quemq; præterire reor, præsertim illustrium priscorum peripateticorumq; principium rationibus (quas quodam tenus retulimus) contrariũ prorsus cõmostrantibus. Quorum decreta post quam in summa, (ut fas est,) auctoritate et esse & haberi cœpere illorum masculi septima ebdomade fabricæ, fœminę uero sexta, perinde atq; puerilium deliramentorum comenta confestim pessum iere absolmereq;. Nec dum tamen quotiens quinta ebdomade ista mẽbrorum designatio fingitur, mense septimo, quotiens uero sexta uel septima nono mense partum maturari satis constare inapertoq; esse uolumus, quod sane munus quũ mẽbratim historia decurret nobis scrutandum pensiculandumq; relinquimus.

QVO TEMPORE ANIMA CORpori infundatur a quo creatur, et an inmortalis an una omnibus sit.

Cur nouæ indies animæ creentur.

Quo nam modo ad concumbentium libidinem momentis singulis, & qua cœli parte procreetur, qua ue in corpus descendat, qua etiamnum corporis parte ĩgrediatur.

Quo pacto animæ conueniat, modo in terras descendere, modo ascendere. Cur si cœlestes sunt, inuitæ a terris discedunt.

Cur defunctorum animę non redeunt, nũquid in corpora nostra quicquam agant?

Quo tempore in fans in utero moueri, quo sentire incipiãt, q̊ usu enutriat increscatq; .

Ed iam cœlestibus hinc auspicijs, ad cœleste illud q̄ hoc ipsũ sumꝰ qđ ipsi sumus, an forte uerius dixerim qđ ipsi proprie sumus: fœliciter ac e damus. Id autem rationalis ex diuino intellectu consistens anima est. cuius profecto originem de cœlo manare apud eos qui uera nouerint indubitatę esse sentẽtię perspicuũ est. Proinde huic solã eã dũ corpore utitur perfectã beatamq; esse sapientiã cõstat, ut natalis sui pricipia penitissima ac exordia

prima respiciens, nec se quæritans extra, unde orta sit de quo tam ubere prodierit fonte prorsus recognoscat. Hinc ea delphici oraculi ad beatitudinem quo itinere perueniret consulēti sanctissima uox. Cognosce teipsum Quo quid pręstantius, quid fœlicius, quid deniq; animulæ, hoc in teterrimo carcere beatius esse queat nō facile quis expresserit, quandoquidē hoc ipso duntaxat, quadam quasi humanorum fuga solis sese diuinis inserat, sola hæc tanq̃ nihil sit aliud intueatur, ac quoad licuerit incognoscat. Teneras cupiditates non reprimat modo, at penitus obliuiscatur, successere nec sciat nec queat, ac demum ita se supernæ et diuinæ menti societ, uti ppetuum cum ea, (imitando,) fœdus cōstantissime asseruet. Quas nēpe solas deferati, & ab omni huiusce mūdi aspergine presse pureq; detersi animi uirtutes, (utpote quę non plumbo inherentes statuas, nec arescentibus triumphos laureis at stabiliora quædam īpendioq; uiridiora atq; cultiora præmiorum genera nemine diffitente desiderent) beatum facere quē præterit? Quomodo & alia quempiam uia, (modo ne uana admodum auri adulatione nactum.) nomenclaturam hanc ex æquo adipisci, fieri qui potest? Is sane in

cœlū

cœlum, in eorumq́ cœtum qui iam uixe-
rint, & corpore laxati ſplendidiſſimo can-
dore elucentem galaxiã incolant, latiſſimã
cuiuis iure optimo uiam præparari. ratio
in medio cõſtituta effliĉtim ſuadet, ſiquidẽ
animæ quib9 incubuiſſent uirtutibus, poſt
corpus euectæ, quom nec corporea, puro
uirtutum fragrantiſſimoq́ fomite penitus
irrigatæ, eluuie onerentur atq́ ſordeſcant,
nec cœleſtem quam perpetim reſpectu co-
gitationibuſq́, dum uel adhuc corporibus
tenerentur pene poſſederant, unquam de-
ſcenderant fauſtiſſime reportantur. Hinc
profectæ. huc quod ne dum relinquerant,
habitaculum repoſcentes, facile reuertũtur
Inde in corpora labuntur. ĳs illo, (quæ ꝓ-
merentur) redditio eſt. O terq́ quaterque
beatæ. Cętero quo tempore hæc corpori
infundatur uariæ opiniones extitere. Nos
eam ſequemur, quam ueram magis eſſe ar-
bitramur. Itaq́ poſtquam in mulieris ute
ro ipſa ſeminalia recrementa, & quo a ui-
ri corpore ante defluerat, afformatricemq́
uim ſecum ab uiri anima traxerat, et quod
a muliere a cuius anima adæque uim eãdẽ
hauſerat, ꝑ has ipſas uires dieb9 circiter qn-
q́ et q̃draginta, ſic ſũt affecta, ut ſex primis
F 4 diebus

diebus lac euaserint, mox tribus ab iis line
ata. Sequentibus sex continuo sanguis, du-
odecim aliis caro informis. Bisnonem reli-
quis figurata. Quibus tamen plerunque ad-
duntur subtrahunturque soles. Tunc anima
rationalis a sublimi deo creatur creataque in
funditur. Exindeque corpus in omnibus of-
ficiorum functionibus suis, anima hac gu-
bernatur ac regitur. Nec obstat quod an-
te completam hanc afformationem fœtus
animæ functionibus, tum quia alebatur au
gebaturque, tum quia presentiscebat, perfrui
uisus est. Quandoquidem operationes hæ
quæ ante cæterorum membrorum concre
ationem, animæ cuiuspiam cordi insidẽtis
esse uidebantur, non ab anima quapiam,
at a formatrice ui, spirituque gignitiuo prodi
erint. Sed qualis nam obsecro isthæc ani-
mæ creatio? an a deo qui omnium, quæque
sunt, quæque esse uidentur, & princeps, & pri
ma origo, & est, & uocitatur sine medio, an
fortassis ut Plotinus, & Proculus, aliique Pla
tonicorum nonnulli ab angelo concreari
arbitrandum. Nobis hercle Dionisium
Areopagitam Origenem et Aurelium Au
gustinum præcellentes platonicos animam
a deo unico procreari ratos ea nimirum ra
tione fretos magis sequi libuit. Quoniam
anima

Origenes Augstin

anima ex nihilo fit, non enim quom sim-
plex sit, ex rebus ullis prius existentibus, p-
cul positis, deinde in unum coactis genera-
ri quiuit, hoc siquidē ex pluribus partibus
componi, non partibus carere apertissime
esset fateri. Neq; ex materie uisceribus fo-
miteq;, prius informi, subinde afformato,
quippe quæ supra materiā sit, eruitur, qua-
re ex nihilo fieri anuere cogimur. At post
nihilum e uestigio ipsum simplex et absolu
tum esse sequitur, quod esse dei propriū est
cunctis tribuere. Quandoquidē quod na-
turæ alicuius particeps euadit, eā ipsam na-
turam absolutam producere nequeat quia
quod tale aliquid secundum participatio-
nem existit, id quod absolute tale est, sequi
operępretium est, imo etiā sit per illud quic
quid ipsū est, quia si hoc illud gigneret, cer-
te quod est posterius, & rem se ipso priorē,
& sui ipsius causam, quinimo & se ipsū cō
crearet. Quoniam autem (quantum ad es
sendi naturam attinet,) quicquid sub deo ē
ipsius esse particeps, & creditur, & est, sequi
tur ut res nulla deo subiecta ipsum esse pro
ducere ualeat. Quo fit, ut anima a deo nō Obiectio
etiam ab angelo procreetur. Sed forsitan
adhuc quispiam ambiget, animam a deo
inquiens ceu opifice primo primi etiamnū
platonici

platonici creari consenserunt. proindeque angelum huiusce instrumentum creationis esse concedunt. Etenim opinio hæc ideo absurda censetur, quoniam instrumēto natura hęc inest, ut ipsum ab alio motum moueat aliud, subiectum aliquod afficiat, formaq; principalis agentis per temporis interuallum in subiectum traducat. At creatio neq; subiectum exigit, neq; motu, neq; temporum impendijs absoluitur. Rursus quom inter nihil & ipsum esse infinitā, (tū quia in nihilo nulla adesse ipsum proportio est, tum quia hac maior distātia ulla aut excogitari nequit) distantiam esse conspicuum sit. Quam sane & proportione et fine carentem, una ea uis quæ nullam ad alias uires proportionem optineat, quæq; fine careat, transcendere possit. Creationis profecto opus immensam exposcere uirtutem constare putandum est. Quid autem absurdius, q̄ ad id exequēdum, uim (quæ in deo immensa est,) in angelo, (cuius natura terminata sit) prius terminari, exinde uero opus illud quod ad immensam spectat uirtutem peragere. Quare a summo sine medio animula deo & procreatum itura est, & procreatum itur. Hinc barbarum quēdam Dinantem manicheosque ridere licebit.

licebit. Qui dei portiões quasdam animas nostras uel deum ipsum esse crediderint. Quandoquidē neq; deus possit, aut in multas discerpi animas, (summa ac simplicissima unitate diuidi nequeunte) aut plurium animarum materiam fieri, ne animabus uilior euadat, ne ue subiecti uicē primus act9 gerat. Deinceps uero non ab re fuerit an ea ipsa mortis immunis sit addubitare.
Animam certe mortis neutiq̃ capacem esse testimonio sit, quoniã ex se mouetur quod ex se mouet, semper mouetur, quod autē semper mouetur immortale ē, anima igitur mortis expers euadet. At apud eum animæ immortalitas, qui eam ex se moueri non refellerit hac ratiocinatione cõstare poterit, cui quidē platonicorum pariter atque stoicorum assensio accedit. E diuerso Aristotelis sententia est, qui adeo nõ acquiescit ut animam non solum ex se haud moueri sed ne moueri quidē penitus asserere & rationibus mõstrare conetur. Cõtra quas Platonis sectatores incœptũ quo tam ualidam pręceptoris finitionē sauciare tētauerat subruētes sese accinxerint. Etenim me tam mei immemorem, aut ita animatum, quo uel Aristoteli

Aristoteli ex ingenio meo penitus resistere uel Platoni adesse putē,nemo quisq̃ arbitretur. Interim tamen nostra sectæ utriusq; ad id communem rationem afferre iterest Animam per intellectum totam in naturā suam totam quando quærit,inuenit,considerat que se ipsam,per uoluntatem in eandem sese affectando, sese amando remeare inclaret. Quin etiam et per intellectum in intelligendi actum. quom se intelligere deprehendit per uoluntatē in uoluntatis actū uolente se quicq̃ uelle,reuoluitur,quod autem ita in se per operationem conuertitur, & per essentiam reflecti, (quando non minus cuiuspiam substantia ab corporis eluuie que operatio immunis habeatur) quid prohibetur. Quo uero cuiusuis rei conuersio fit,illinc et perfectio, igitur quę in se uertitur anima,ex se est. Ex se inquam triplici præcipue ratione. Secundum formam primo,quia per aliam formam non formatur alioquin nō ad se sed ad illā recurreret, Secundum fundamentum deinde, quia non sustinetur ab alio,non enim innititur alteri forma ea quę sibimet innititur quādo ad se ipsam adnititur. Postremo secundum simplicitatem,quia ex partibus haud constat. Nā quo pacto ea partium superficie forma

ex

explicatu. quę in suum centrum penitus replicatur. quod autem ita per se est, semper esse quis hiscat, quandoquidem quod esse desinit, aut quia a formatrice causa derelictum, aut a fundamento desertum, aut in partes dissolutum ideo desinit. Id uero quod in se ipsum reuoluitur refluitq; quia sui forma, a formatrice causa non relinquitur, q a in se ipso manet, a fundamento nunq̃ deseritur, quia indiuiduũ in partes haud quaq̃ dissolui potest. An præterea una omnibus hominibus an multiplex sit dubitationem non mediocrem habet. Multiplex profecto hominis rationalis anima in multis corporibus sit, quod ex hominum opinionibus affectibusq; contradictorijs liquido cõpertum esse potest. Etenim tanto contradictoria inuicem magis q̃ contraria aduersantur, quanto inter esse atq; non esse, quã inter esse tale atq; tale, pugnantia maior extat. Et ob eam rem si in subiectum idem, cõtraria congredi nequeant longe minus cõtradictoria id posse existimandũ. Hinc usu euenit ut nostrum quisq; in se ipso plane experiatur, mẽtem suam haud unquam rem unam una affirmare prorsus atq; negare, uelle penitus ac nolle. At in diuersis hominibus eidẽ rei simul assẽtiri & dissẽtiri, uelle

Obiectio

&

& nolle, gaudere simul & dolere, obuium atq; inuentu facilimum est, quare non eadem auima hic & ibi, quando & non mens eadem, Cætero si una esset, quotiẽs eandẽ rem. duo intelligerent, totiens absurda seq̃rentur, Esto enim quod fantasia tua aurũ excogitet. mea quoq; aurum, percontabimur an unam in utrisq; nostrum, speciem unamq; auri intelligentiam capiat, an species geminas, geminasq; intelligentias, an potius speciem unam, intelligentias binas, an e diuerso sese res habeat. Diuisionis pars prima ea ratione refellitur, quoniam mente eodem intelligendi apud te, nunc et apud me, aurum cõcipiente, desineret quidem, ea una mens pariter apud me aurum considerare. quum primum idipsum apud te deprehendere desierit, cuius coutrarium in confesso est. Accedit ad hęc, ꝙ momento eodem, una illa mens, una specie, unoq; intelligendi actu, de auro uno, adeo secum ipsa dissentit, uti apud me aurum, et spernẽdum dijudicet & aspernetur. In te uero prę ciosum adiudicet et affectet Tanta in iudicijs & affectibus ab uno quatenus unum est, principio prodire repugnantia nequit

Quamobrem quum neq; intelligentiæ neq; speciei, longe minus simulachrorum diuersitate

diuersitate,utpote quæ in intelligentijs pri
us,priusq; in speciebus q̃ in iudicijs et affe-
ctibus differentiam pareret,euariatio con-
sistet,ob id quum illæ desierint et has ipsas
deesse,ecquis ibit inficias? Confugies ad
hoc ut a duobus illis simulachris,unã qui
dem in mente speciem proficisci,atq; hanc
eatenus geminas ad discrepãtes terminos
intelligẽtias directas parere anuuas tibiq;
confingas,At quis adeo mẽtis expers dix-
erit imaginum uariantiam speciebus q̃ in
telligentijs propiorem (quippe quę illis ci
tima sit,)intelligentias quidem differentes
species uero minime diuersas moliri ,Nec
defuere qui a geminis auri simulachris, ge
minas quoq; menti species tribui asserere
audeant,Quod ideo aures percellit,quoni
am ii simulachrorum conuariatio tantam
quæ in speciebus diuersitatem parere sup-
petat,uim optinet,quando tamẽ hęc diuer
sis substantijs hæserint,quanto magis e spe
cierum differentia differentiarum intelligẽ
tiarum,quippe quæ eidem mentis essentiæ
coheræant,proficisci cõcedi par est , Quin
etiamnum sciscitantibus nobis responsuri
sunt,an alterutra species seorsum ab altera
intelligentiã gignere queat nec ne?Si neq; t
mens rem quampiam ni illius imagines
in

imagines in ipsa geminentur cernere mini me compos erit, quarum proculdubio altera superflua censenda est. Si potest utraque actũ suum exercet, geminique a geminis speciebus intelligendi actus concreabũtur, nõ igitur a geminis unus. Non etiam defunctos arbitror qui a binis imaginib9, binas auri intelligibiles formas exindeque binas intelligentias fieri confiteantur. At nos percontabimur, an se ipsis species eæ abscedãt quod fieri nequit alioquin eas speciẽ discrepare fateantur necesse esse. An per subiectũ in quo sunt? Minime gentium, quandoquidem unicum esse contendant. An per aliquid peregrinum, haud quaq̃, nihil enim aliud hoc esse posset quam uel ad auri imagines uel ad ipsam auri rationem aspectus Profecto attinẽte ad auri rationem aspectu utpote quæ una sit, non distabunt. Minus multo ad auri simulachra respectu, si quidẽ eatenus forma intelligentiæ conferre quatenus simulachrorum aspectu absoluitur inter omnes conuenit. Age imagines formæ illæ respiciant aspectuque dissentiant, aut aspectibus aspectus adijciendi sunt, atque de posterioribus æque ac de prioribus litigandum, aut certe in geminis, mentes geminare operæpretium est. Diutius fortassis quã

decuerit

decuerit cum ĳs demente differuimus, quí mente se priuant, quando eam ab huma- na mente segregant, quæ nihilominus usq; adeo illi familiaris extitit, ut neq; nos mentem sine mente adsciscere ualeamus; neq; illi mentem sine mente respuere. Porro ĳs non Mauros solum, qui unam omnium animam crediderint uerum etiamnum Aueroicam mentem cõfutasse multiplicem in multis cõmonstrantes arbitramur. Talis quamq̃ ex sua, (p quam una est,) specie nõ euadit. At ex deo animarum corporũq; conciliatore, nõ quia in corpore diuisa, nõ quia ex materia uti corpus cõstet, non qa ex corpore ortum traxerit, unde igitur? Nisi quia diuina uolũtate corporis comes fit, quandoquidem deus simul initium, (haud tamen principium,) idem utrisq; præbeat, ob id neq; naturam eandem, neq; exitum similem. At initium ut antea diximꝰ idem & ob eam rem numerum eũdem tradidit. Quo fit ut animæ affectus ad corporis naturam, (quia initium comitatur corporis,) augeantur. Verum cur nouę quotidie animę adeo creanť? Nũ ne cõstructo mũdo cunctas simul animas, quemadmodũ cunctos in mundi exordio procreauit angelos creare quiuisset? Id ita effectum, quia ali-

G oquin

alioquin deum agere dedecebat, cēsemus? Nam si diu a corporū uinclis (quippe quæ ingenue quanto præciosior sit uita soluta quā corporeæ indigestæq; moli iuncta iu-dicassent,) solute uixissent. Corpora neutiq̄ (quatenus intellectuales sunt,) unquam in-gredi uoluissent. Neq; enim deus uel ange-lus liberam animæ uoluntatem cogere uo lunt. Neq; secus quam persuasione mens mouetur. Quom igitur non simul sed p successiones atq; uicissitudines corpora in terris eius nutu generētur. hinc deus in dies animas parit. Quinimmo id ipsum rationi etiamnum consonat. ut sicut sphærarum a-nimi seu angeli per temporum moras ante sphæras proprias concreati haud extitere. Sic q̊q; nec animę nostrę āte ꝓpria uehicu-la. Quamobrem & si cum corpore non de sinant: cum corpore saltem incipiunt. Ad de quod deus perpetuo angelos illuminat quare sicut superiores formare mētes nūq̄ desinit, ita infimas mentes creare haud ces-sat perpetuam illic formationem molitur. hic assiduam creationem. Decet immen-sam dei potentiam. Decet inquam ita sese potentem,(continue aliquid ex nihilo pro creando,) mertium oculis ostendere, ut p-petuo hoc effectu infinitam eius potētiam

clarius

clarius lucidiusq; agnoscant, eam in cœlis uenerentur, in terris ut ita loquar creantem admirentur. Deniq; quom animæ multę sint, corporibusq; incipiãt scrupulus restat. Quo nam pacto deo ad concumbentium libidinem momentis singulis, singulas animas procreare conueniat. Minime malum concubitus, (utpote qui ad bonum suopte ingenio institutus sit,) sed moderationis in concumbentium animis defectus malum censetur, ex quo generationem proficisci, ecquis excors crederet? at ex corporis concubitu omnium consensu generationem fieri dilucide constat. Cui generationi sublimis deus non ad coeuntium libidinem, sed præscriptam prouidentiæ legem, quæ & numerum, & tempora concumbẽtium ob rerum initio, uidet in æuo animas distribuit. Qua insuper cœli parte (quippe quę a deo cœlicola sint,) animulæ eę procreantur? Furor profecto furor est, in ijs quæ quom indiuisibilia atque materiæ prorsus immunia sint, (qualis rationalis anima censenda est,) nullo situ clauduntur, situm quærere. Nam sicut ubicumq; sol fulget, ibi & radij mittuntur. Sic ubicumq; deus adest, animus mittitur atq; creatur At quanam cœli parte in corpus descendit? Por Obiectio

Porro quom deus extra locum loco omni adsit, atq; insuper anima minime loco clau datur, momentoq; creetur & adsit, neq; eã proprie descendere dicendum est, neq; qua parte descendat percontandum. Sed no- bis tantisper una cum priscis cõfabulari li- ceat. Igitur si Platonicis credimus, cancro præcipue descẽdere, uicissimq; per capricor num cancro oppositum ascendere arbitrã dum. Atq; ob id illam hominum, hanc de orum ædem appellitant. Nam ter quater- nis uniuerso elementis diducto. Tertioque eorundem quaternario ordine prępostero (terram ultimam constituente,) ad nos cõ- uerso, atq; cæteris in mediũ redactis, in ter- ram, tã ima q̃ summa postremitate desinen te. Martia spæra ignis. Aer Iouis, Saturni

ἀπλανής aqua, cœlum uero, (quod & aplanes uoci tetur,) terra habeatur operæpretium est. In qua Elisios puris animis deputatos fore cã pos antiquitas posteris intelligendum reli- quit. Hinc Pytagoras primum nascẽtibus

Pytago lactis alitum offerri ratus est. q primus eis motus a lacteo orbe in huiusce uitæ infer- na delabentibus inchoet. Hic Zodiach- um cancro capricornoque tropicis signis interfectus ambiendo complectitur. Quo sane cancer lacteusque sese contingunt, ani

ma

anima descendens tereti, (quæ sola diuina est,)in conum defluẽdo forma producitur haud secus q̃ a puncto linea suboritur, ex puncto enim suo quod est monas,in diadẽ quæ prima sit detractio pertendit. Ob id ni mirum essentiam hanc & indiuiduā & di- uidua Thimeus non iniuria expressit. Quo niam si diuinæ eius naturæ simplicitas co- gitetur diuisiōis cuiusuis ignara reperietur sin per corporis membra diffusa diuisiōis obnoxia deprehenditur. Nec equidem de nihilo aut de uana adulatione ueniebat(ut mea fert opinio)q̃ prisci descensurę animę ac trepidanti,nouā ebrietatem, ebrietatisq; comitem obliuionem, in regione quæ in- ter cancrum & leonem extat, (sydereo illo liberi patris cratere illic locato,influente sil ua,indicante,)obrepere fabulose confinxe- rint, quando Theologi quoque animam quom ad corpus prima sui perductiōe tra- hitur ingruentem sibi hylem nouumq; ma terialis alluuionis potum,(non quidem pu rissima parte,quæ nectar deorum ue potus esse fertur,sed turbidiore,quam animarum potū lethæumq; fluuiū ueteres uocitauere delibutam) illic primum periclitari diuina rūq; rerū qua quū in cœlo erat cōscia illic primū obliuisci, ꝓculdubio suspicati sint.

Atq; ideo quum a simplici indiuiduoq;
naturę fonte, per ædem hanc ad terrenum
corpus, caducam regionem, mortalitatisq;
sedem (quæ uita uulgo existimatur) detru
ditur. eam mori (quod non extingui, sed
ad tempus obrui intelligi uolunt) quum
uero animalis morte (sursũ acersita) absol
uitur, atq; ad ueras naturę diuitias, ad pro-
priamq; libertatem per capricornũ reuerti
tur, uitæ non nisi a sapientibus depręhensę
cæteris eam mortem falso opinantib9, fau-
ste restitui, prodidere. Ex quo iure euenit
ut hanc deorum hominũ ędem illã, cogno
minent. Easdem solis etiamnũ portas phy
sici eatenus nuncuparunt, quatenus in utr-
aq; solstitio occursante, solis ulterior acces-
sio inhibetur, per quas profecto de cœlo ĩ
terras meare, et de terris rursum in cœlum
remeare (ut retulimus) animulæ facile cre-
duntur. Attamen falluntur, qui hic secun-
dum sitũ ascensum descensũ ue intelligunt
at quoniam luna cancri domina generati-
oni proxima est Saturnus contra, capricor
ni dominus remotissimus, hic per cancrũ
idest lunarem uegetalem sensualemq; insti
ctum animas descendere opinantur, per ca
pricornum uero hoc est per Saturnum in
tellectualemq; institutum ascendere aiunt.
Etenim

aiunt. Etenim Saturnum prisci mentem, qua sola superiora petuntur, nuncuparũt. Accedit ad hæc ꝙ Capricorno Saturnoq; arida uis est qua dũ spiritus ad intima con trahunt atq; colligunt, ad cõtemplandum assidue prouocant ac illiciunt. Contra lunaris humor spargit atq; dilatat & animulas circa sensilia distrahit. His itaq; rationibus per capricornum animas ascẽdere per cancrum descendere non immerito autumant. Insuper quom corpori infundatur qua illius parte ingreditur? Dei iussu hęc ipsa in medium cordis punctum (quod est corporis centrum) sano intellectu primum infunditur. Exinde per uniuersa corporis membra, calore, spiritaceа substãtia, succis sese diffundit. Quod si ægrotatione media hæc soluantur. Extemplo se ut ita dixerim colligit, atq; unde primum effluxerat ĩ cor refluit. Cordis calore. quod proprium illius uehiculum censetur, oblitterato, cor ipsum tandem deserit. Non secus q̃ oculo clauso solis lumen quod illi influxerat, integrum effluit, quod non etiam euanescit aboleturq;. sed suum perpetuo solem sequitur. Quo autem pacto animo sempiterno conueniens sit, ut modo descendat in corpus modo ab illo abscedat ascendatque?

& quorsum ludus hic in tribuenda corpo
ri uita & auferēda? Vitam corpori inpartit
eiq́ʒ includitur, ut singula incognoscat, ut
singulares formæ cum uniuersalibus con-
cilientur, ut cum radius diuinus, tum etiā
eius formulæ in deum reflectantur, ut ani-
ma sit beatior, ut inferiores animę uires ad
effectum progrediātur, ut mundus ornet
ut sublimis deus colatur, Eidem uitam au
fert, ne diutius a melioribus, propter uilio-
rum operum ministeria, muneribus uacet
Atqui ut stellę ad sibi a deo iniunctam offi-
cij functionē explendam oculis nostris mō
oriunt, mō occidūt, spiritꝰ q̊q́ʒ nō paꝝ mul
ti, nouis assidue corpibꝰ fabricatis, oculis
nostris mō sese obijciūt, mō sese subtrahūt,
Sic hominum animæ, alias in corporibus
apparent, alias delitescunt, in cœlosq́ʒ cœle
stes euolant   Sed cur si cœlestes sunt a ter
ris pariter atq́ʒ corporibus, tam inuitæ di-
scedunt. Primum non omnes inuitæ sed
plurimæ sponte ac libentissime decedunt,
ob id apud Gethas Thracię populos puer
peria lugebantur, natiq́ʒ deflebantur, fune
ra ex aduerso ueluti sacra lusu cantuq́ʒ cele
brabantur. Noscentes & ipsi eam uitæ con
dictionem esse, ut mori plerūq́ʒ etiā optimi
portus sit.   Subiiceo philosophos relig-
osos

religiosos milites & alios complures Sub ticeo christianorum primitias, subticeo q̄ nō uniuersi emorientes lugent, lugent autē nascentes oēs & quasi inuiti a lachrimis ter renum hoc iter tanq̄ exilium infœliciter au spicantur. Demū in ijs qui mortem formi- dant horrentq́;, non tota ut ita dicā anima expauescit, siquidem pars ea quæ abscedē do in melius pergit, nō modo semel, haud in uita decedit, uerum & quottidie sponte discedit, unde philosophis neutiq̄ terribilis mors quinimo familiaris atq́; illis domesti ca est, neq́; qualis post obitum puri animi habitus futurus sit eos latet, quando talem ferme quottidie in summo contemplatio- nis fastigio experiantur. Quid enim aliud per philosophiam agūt, nisi q̄ animam ab corporis affectu rationemq́; a sensibus inge nue seuocant. Quod totum, ut Platoni pla cuit mortis meditatio est, quandoquidem mors, animæ a corpore liberatio fit, hinc p̄ missis futuræ cōditionis perfecte ad ītegrūq́; auspicatis, adeo ab interitus metu eorum cogitatio abest, ut ad moriendi desiderium promissæ beatitudinis cœlestisque habita- culi maiestate ultro ardentissime animen- tur. At ea animæ pars quæ corpori dun taxat alendo atque tuendo tributa est, inui

Mors.

inuita abit. Quoniam abeundo naturali quodam officio uacat atq; amicum suum deserit. Adde q plurimi cruciatum, qui in discessu sentitur magis, q̃ discessum metuunt. Nonnulli suis operibus uisionem nõ meruisse diuinam putant, ac propterea pœnam & mœstitiam uaticinantur & timẽt. Pleriq; huiusce uitæ blandimenta, quibus protinus ab initio, (cupiditatum dulces insidias sub rationis iugo minime domãtes,) irretiuntur, ægre relinquunt, ac ideo in discessu dolent. Ex quo factum itur, ut animas. quas in se pronas corporis usus corporeæq; pestes effecerint, atq; in pecudes q̊dammodo ex hominibus reformauerint, pariter & corporis absolutionem perhorrescere, & quom necesse fuerit non nisi indignatas cum gemitu pelli sub umbras credi par sit. Cur non redeunt animæ? Redeũt saneq̃ plurimi si priscis fidem adhibere cogamur, argumento sunt. Gabinus qui quom ceruice sexti Põpei iussu recisa, uixq; cohærente tota die in littore exanimis iacuerit, occiduo iam profligato tempore atq; in supremã tempestatem declinante Pompeium, ex caris ue aliquem ad se ab inferis remissum, nonnullaq; renunciare iussũ accedere, gemitu præcibusq; exagerata mul-

Cur non redeunt animæ

titudine

multitudine petijt. Ex amicis plerique uene re, multa is nunciauit, ueritatis indicium reliquit, quod peractis mandatis protinus expiraturus esset. Idque ita ut retulit euenit. Corfidius natu maior seclusa, quæ inter mortuos aut uiderat aut audiuerat applosis manibus concinuit. Seque a fratre iam pridem extincto, quo in loco aurum nullo conscio defodisset demonstratum uenisse, et alia pleraque retulit. Mox expirauit, aurum ubi dixerat repertum est. Vnus e uiginti uiris agros diuidentibus. Capuæ feretro elatus pedibus domum incolumis remeauit. Simile quid Aquini obtigisse proditur. Romæ quoque Corfidius materteræ consors funere locatus reuixit. Auiola consularis in rogo uitæ restitutus fuit, flammaque præualente rediuiuus crematus. Idemtidẽ Lucio lamiæ prætorio uiro accidisse fertur. Nam & Celiũ Tuberonem prætura perfunctũ, a rogo relatum fuisse fama est. Proindeque ijs atque innumeris alijs exemplis animas remeare antiquitas, (forte falsi conscia,) sibi persuaserit. Adeo enim adhęc attonita uetustas fuit, ut incredibilia etiamnũ dictu affirmaret Platonici sub alijs quidem figuris eas redire putant. Sed re uera quid opus est ueteranũ & emeritũ militẽ ad pugnam redire? Corfidi

neque

neq; secundum naturam reditus est,quoni am omnes redirent,quod si contra naturā stultum est reditum quærere. Nunquid in corpora nostra quicq̄ animæ defūctorum agant? Nihil profecto rationem fantasiāq; nostram cogitationibus, uisionibus,signis quottidie eas commouere inhibet, nos au tem plerunque unde ueniant ignorare,nō unq̄ idipsum incognoscere,solemus Indici
Arabs. Ao est Arabs Auēzoar,qui a medico nuper defūcto per somnum optimum oculo suo ægrotanti præsidium accepisse exarauit.
Plato eorum animas qui occisi sunt inter fectos hostiliter insequi prodidit,hinc forte contingit,ut occisi hominis uulnus,iacen te etiamnum cadauere.in eum qui uulnera uerat,si modo ille comminus uulnus ipsū inspexerit,sanguinem rursus eijciat, quod quidem iudices usq; in hodiernum diem obseruauere .Idq; exemplo dūorum fami liarium firmatur,qui cum Megeram aduē tassent,alterq; ad cauponem, ad hospitem alter diuertisset,huic in somnis ille (quippe cui īteritus a caupone pararetur)ut subue niret eum orare uisus est.Qui primo nem pe somno perterritus surrexit.Dein quom se collegisset,idque uisum hecte faciendum duxisset,recubuit. Tum dormienti illi i

dem

idem rogare uisus ē, ut quoniam sibi uiuō
nō subuenisset, suam saltem mortem haud
inultam pateretur. Seq; a Caupone interfe
ctum, in plaustrum coniectū, atq; desuper
stercus iniectum denunciauit utq; mane ad
portam adesset, priusq̄ plaustrū ex opido
exiret, petiit. Hic eo somno commonitus,
mane bubulco ad portam præsto affuit, ac
ex eo quid in plaustro esset quęsiuit. Ille p-
territus, fugam arripuit. mortuus erutus ē.
caupo re patefacta, pœnas dedit. Ob hæc
nimirum geminas somniis portas, ex ebo
re falsis, e cornu ueris deputatas eē uetustas
adstruxit. Nam ubi quiete somno ue ab
corporis functionibus paululum libere in
trospicientis animæ aciem interiectum, ne-
xuq; colligantis naturę obductum uelamē
ad uerum usq;, uel se ipsa, uel alia quauis a-
nima duce, quadantenus admiserit, de cor-
nu existimandum est, quippe cui sors ea sit
ut tenuuatum uisui quaq; uersum peruiū
sese obiectet At ubi idemtidem obtutum q̄
mox repulerit, eburneum censetur, quādo
& huic ita corpus natura densatum sit, uti
quantumlibet attenuatum nullo uisu ad ul
teriora tendente penetretur. Neque ab
re est q̄ Simonides quom ignotum quen
dam humauisset, haberetque in animo na-
uem

nauem conscendere, ne id faceret ab eo quē humi dederat, moneri uisus est, alioquin naufragio periturū, rediit Simonides, Cæteri naufragio interempti fuere. Magnus hic diuersisq; refertus documentis locus obiter inuitaret, utrum ne aliqua quiescentis animi præscita sint, quaq; ratione fiant, an fortuita, (ut perq̄ multa,) res sit? Et hercule si exemplis agatur, illicet paria fient. At q̄q̄ id unum a uino & a cibis proxima, atq; in redormitione irrita esse uisa prope conuenire palam sit, cæterorum fortassis contrariam esse rationem, non eam inficias. Quandoquidem & per somni quietem, & aliam quamuis a corpore alienationem sensibus sopitis, phantasmatumq; nubibus expulsis animum aut suapte natura suiq; speculatione, (quod Platonici facile dabunt.) aut demonum præsignatione, aut superiorū corporum impressione, aut diuinæ uirtutis angelorum ministerio illuminatione, (quod recentiores theologi indubie asseuerabūt,) pleraq; futura, quasi tūc illa in supernis numinibus præscripta oculata fide intueātur uaticinari uel ex iis apertissime inclaret.

Socrates Tum quia Socrates a falsis in iudicium accusatoribꝰ tractus, futurā iudicibus primo pœnitentiā predixerit, accusatoribus ruinā

civitati

ciuitati seditonẽ.Exindeq; suę interniconis diem a numine per quietem monstratum præsignauerit. Tum etiam quia Theramenes in carcerem coniectus, uenenumq; obsorbens, Critiæ sibi aduersario citimã mortem uaticinatus fuerit, quæ ut renunctiauerat euenit. Quidam etiamnũ Rodius nouissimam uitam agens, sex ęquales nominitauit, atq; qui eorum primus. qui secundus & qui deinceps uitam obiturus esset, prænunctiauit. Item Eudemio Cyprio graui admodum morbo laboranti in quiete, ęgregiam facie iuuenem uisum, auspicanteq; eũ breui reualiturum, paucisq; dieb9 Tyranũ Pheræ Thessaliæ opidi Alexandrũ abolitururum, atq; Eudemium ipsum quinquennio post, domum rediturum, paulo post conualuisse illum, Tyrannum interẽptum fuisse, Eudemium peracto quinquẽnio, mortem obiisse, proindeq; eius animã in patriã remeasse Aristoteles prodidit. Sed et Calanus Indus iamiam spiritũ emissur9 ocissimam Alexandro regi necem auguratus est, Pherecides quoq; Syrus ephesis diem obiens suum contra Magnaseos uictoriam uaticinatus est. Mille deniq; id genus uaticiniorum est, quæ iis quidni miraculo esse possunt, quibus intellectum, (utpo

Therame

tc

utpote corpori repugnãtem)ultro corpo
ralia,ſpontecꝫ ſua deſpicere abditũ eſt.Ete-
nĩ intellectus tunc ſincere diſcernit claretꝫ
maxime,undecꝫ ſibi futurorũ agnitionem
aſciuerit,necꝫ difficile,necꝫ impoſſibile ar-
bitradum.Quam uero mens ipſa corpori
aduerſetur, Xenocratis, Origenisꝫ teſti-
monio,qui ſibi quo libidinis incendia pe-
nitus extinguerent,uirilia exuſſerint, cuicꝫ
palam fiet Necnon et priſcorum ſacerdo-
tum magnæ matri Saturno ue conſecrato
rum,horum illi ſeſe caſtrabant,ij ſe excar-
nificabant. Cæterum nonne &chriſtiano-
rum primitiæ,adeo ijs impendio maiora
horribiliacꝫ factitarunt,uti mundum nihil
miratum aliud magis conſtet? Mitto in
pręſentia tanq̃ aliunde petendum explorã
dumcꝫ,quod egredientes animas genij de
monescꝫ(quos ſibi protinus ab electionis
uſu,mores eligendo,interim uitę duces ele
gerint) ad comunem omnnium iudicem
cunctas ducunt.Sententia lata priores abe
unt demones Malascꝫ malus uiolentuſcꝫ
demon trahit,bonos autem omnipotens
& immenſus Iuppiter læte atcꝫ tranquille
pducit,eę apud cęlicolas cęlites perẽni gau
dio tenent,ille apud inferos,utpote quæ le
thæum fluuium Phlegetontẽ,Acherontẽ
Cocytum

Cocytum. Stygem, Vulturem, immortale iecur tondentem. Tantalum. Ixionem, Sisyphum, Phlegiam. (quæ omnia illic fabulosa persuasio esse credidit) ĩ semetipsis olim periclitatæ sint,) irreuocabili quadam lege torquentur crucianturq;. Nec cum Platonicis hoc loco, eas aut proprium oberrare cadauer, aut noui corporis non humani tãtummodo, sed & ferini quoq;, electo moribus, quos in animali libenter exercuerint congruo genere, habitaculum ambire, omniaq; tandiu perpeti malle, quandiu cœlũ, (quod uel ignorando, uł dissimulando deseruerint,) ingenue euadant, arbitrãdum est Quamq̃ et hęc ipsa mystico quodam sensu sanctæ fidei dogmata efflictim adoleant.

Deinceps uero de motus tempore infantis differendum est. Mari quidem fœmellæq; promiscuum hoc atq; indiscretum est, ut si afformationis tempori, eius duplum adijciatur, ex ijs exurgente tempore motus cõpotes euadant. Verbi gratia. Triginta dierum spatio, afformatus, (ut de uno quod exemplo suffecerit edisseramus) ijs sexaginta adiectis, nonaginta. (tres cõstituentes mẽses,) soles consurgent, hoc ipso mouebitur tempore, & sic uarijs pro afformationis uarietate temporum impẽdijs motus cõpos

H fiet

fiet. Partuum motionum tempora, uel imperitis, facili atq; indubitato modo ita mõstrata sint. Verum quia intelligentibus plerumq;, quibusdam comprehendendis rebus (quippe quas ratio non satis attingat) non minus priscorum auctoritates, quam eorundẽ debilis uanaq; ratiocinatio, conferunt. Maximum hĩc enarrationis nostræ patrocinium ordiemur. ꝙ Hippocrates quoq; quom libro de pueri natura, puerulum dierum triginta tractu, fœmellã quadraginta & duobus confingi & prænuncti auerit & sanxerit, huic quidem quartum sui motus mensem, illi uero tertium præsignauit. Vnde ter triginta replicata tertium afflare mensem. Ter autẽ duo & quadraginta, quartũ paulo ue pl⁹, neminẽ (mõne excors) præterit, quæ singula nostrę illi reputationi (imo uero peritiorum) magnopere quadrant. Nametsi fabricationis tẽporis triplicitati puerperij motionẽ attribuimus, non tamen in ipsis (quod dixi) temporum articulis, at assidue paucis post diebus (quibus serius) interdum ante (quib⁹ præcox) id ipsũ euenire cõtenderĩ. Quod apud Hippocratem ita esse haud dubie in confesso est. Attamen nihil in ijs certi affirmare, nec meã ego in plerisq; eorũ fidem obstringer

obstringere auso. Quin potius ad aucto-
res (qui de dubijs rogentur omnibus, mō
ne tanto maiore eorum diligentia, uel cu-
ra uetustiore. eos sequi asti dio sit) relega
bo quandoquidē & mares circa quadra-
gesimū solē. fœminas circiter nonagesimū
moueri, complures diligentissime explora
tum habuere. Nemo etiamnum id paruū
ac modicum existimauerit, autorem alio-
quin eruditissimum Macrobium Hippo-
crate septimo mēse nascituris septuaginta
dierum spatio motum fieri annuentem ci-
tasse Halyabas auctor grauissimus partum
& sexagesimo & septuagesimo octuagesi-
moqꝫ sole, duplato dumtaxat fabricatiōis
tempore, sese uibrasse testimonio est. Ve-
rum autem, (ut ingenue fateamur,) cuiusqꝫ
motionis tempus, opus ingens ocultumqꝫ
diuinitatis non extimo ut pleraqꝫ pubete-
nus tactu uisu ue, sed fœmineo internoque
prænosci potest proindeqꝫ quasdā adhuc sū
mas tractauimus plura mox & distinctius.
Nunc enim quadā auctoꝝ oīum mixtura
monita exhibentur, quoniam huiusce rei
interpraetationem mens egressa, legētium
animos per omnes recessus, omniaqꝫ lati-
bula ueluti manuducere festinat. An eodē
quo diximꝰ tēpe dūtaxat pſētiſcatꝰ Antea

ſane q̃ mouere,(q̃q̃ triſtius atq; ſenſu hebe‐
ti admodum obtuſoq;,) infantem præſen‐
ſiſſe,(credibile nempe)proditum eſt. Ob id
q; actio hæc, incertioris partium dearticula
tionis, certioris illa indiga ſit, hæc inualidi‐
us robur, ualidius illa exigit. Infans per um
bilici annexum,(ut antea retulimus,)& ali‐
tur & augetur. Etenim umbilicum,(quem
in putamine contentę uenę complent)qua
ſi radicem ĩ utero obtinet hoc ipſo ſangui‐
neum.(utpote de quo uitam aptiſſime mu
tuetur,)alimentum haurit. Nam umbili‐
cares uenæ undiq; laterũ tenduntur, fiſſæq;
per minutiſſimas fibras uſq; quaq; per ute‐
rum ſparguntur ac paſſim diſſeminantur,
& qua eæ deſinunt acceptabula inchoãtur
in qua,(ueluti in mammas,)ſanguinea ali‐
monia a natura puerperio reponitur, quæ
dum colligitur. ſenſimq; ex multis conſiſtit
acceptabula quaſi corporis puſtulę turgẽt.
Quare quãdiu infans minor perſtiterit, nec
uberiorum admodum alimentarij ſangui
nis copiam ſugere quiuerit, conſpicua ma
ioraq; uiſuntur. At eo aucto conſidunt
atq; exoleſcunt Ad exitum proficiſcente
longe minora(adeo ut obtutus aciem pla‐
ne effugerint,) ſubinde redduntur. Quo
tandem perfecto poſtremo, antiquitate,
cui

cui nihil ſcire negatum, omniaq; figmẽtis uelare licuit commento Saturni laneo uinculo per annum alligati, ad diemq; ſibi feſtum ſoluti præmonente oblitterantur abolenturq;. Cæterum per id tempus nono peracto menſe partuq; magnopere aucto, & fabrica propemodum cõcepti corporis abſoluta ad alendum & increſcendum, eidem permanãs ab utero cibus minime ſuppetit. Accedit ad hæc q͂ quum ſui impaciens effluendo ſit, alieni appetens haurien do efficiatur oportet. Quare de cruen to alimento quod dulciſſimum ſit tra hit, pariter atq; de lacte puſillum exhaurit donec in lucem edatur.

ARISTOTELES DE SIGNIS quæ puerorum seminis emissionem, puellarumq; uiripotentiam præueniunt. Caput Primum.

DE hominis generatiõe tũ prima in utero, tũ posteriore in luce, & usq; in senectutẽ queadmodũ se habeãt, quę suę naturę ratiõe eueniãt, loco hoc dicimus Quę inter marẽ. & fœminã differẽtia sit. & quibusnam partibus constet, ante expositũ est. Mas autem primum semen genitale magna ex parte incipit ferre, anno peracto bis septimo simul etiã pubescere incipit eo tempore, ut stirpes semen laturas primũ florere Alchmæon Crotionata ait, uox itẽ per id tẽpus mutari in sonũ asperiorẽ, inæquabilioreq; incipit, q̃q̃ nondũ grauẽt, neq; enim acuta preterea est, neq; tota æquabilis. Sed similis fidibus incontentis, et asperis, quod caprire denominãt, idq; potissimũ icidit ijs qui rẽ venereã incipiũt agere, ijs enim uox trãsit in sonũ uirilẽ. Abstinẽtibus uero e cõtrario fit, & si curã adhibeant (quod aliqui faciũt ex ijs, q choreis indulgẽt) uel lõgo seruari tẽpore sine magna mutatione potest. Mãmę etiã extuberãt, & genitale nõ solum magnitudine, sed etiã specie proficit, euenit

H 4 porro id

id tempis,q̃ iã cõtrectari p libidinẽ cœpe-
rint,ut cum semen emittunt,nõ modo uo-
luptate,uerum dolore quoq; afficiantur.
Fœminis etiam per id tempus exurgunt
ubera,quod fratrare dicitur,& quę menst-
rua uocantur,erumpunt; qđ sanguis qua
si recens occisi animalis est. Quæ autem al
ba dicuntur,admodum etiam puellis eue-
niunt,et magis si cibo utuntur humidiori
Hęc incrementum impediunt corporis,et
puellam extenuuant, sed menses tũc pluri-
mis fiunt cum iam ubera ad duos digitos
prominent,&uox eodem tempore puella-
rum mutatur in grauiorem. Deniq; cum
mulier uocis acutioris, quã uir sit tũ nat u
minores acutius,quam maiores sonant,ut
& pueri,q̃ uiri acutius. Sed uox fœminæ a-
cutior est,q̃ maris.& fistula puellarum acu-
tior,q̃ puerorum est. Fit etiam,ut per id tẽ-
pus custodiri pręcipue debeat, maxime e-
nim ad usum rei uenereæ incitantur, cum
hæc incipiunt,quod si iam inde nihil plus
cõmouere temperent,q̃ corpora ipsa,nullo
adhuc usu uenereo,sed sponte mutentur,se
qui, seruariq; temperantia solet per ætates
superiores,nam & quæ admodum puellæ
concũbunt,libidinosiores euadunt,& ma-
res siue altera parte,siue utraq; minus caue

rint,

cauerint, propenſiores eodem efficiuntur: Meatus enim laxantur, redduntq; eo corpus lubricũ, & ſimul uoluptatis, qua olim geſtirent memores, deſyderio mouẽtur prę teritæ contrectationis. Prodeunt nonnulli iam inde a primo ortu natura impubes, infœcundiq; propterea quod parte ſui genitali fuerint deprauati. Mulieres etiam ſimili modo impubes a natiuitate poſſunt creari. Habitus quoq; tum marium, tum fœminarum mutantur, ut ſint uel ſanitati uel morbo habiliores, & uel graciliores uel pleni, beneque uegeti, nam a pube ex macilentis craſſeſcunt, euaduntq; ſaniores, alij contra, quod pari modo puellis etiam euenit, qui enim pueri, aut quę puellæ excrementis antea corporis redundabant, cum ea ipſa excrementa una cum ſemine aut menſibus ſecernantur, ſaniore ob eam rem corpore efficiuntur, atq; uegetiore. Iam enim ea, quæ ſanitati alimentoq; obſtent, exeũt. At uero quibus contra anteceſſerit, ijs corpora graciliora, & morbis opportuniora reddũtur. excernitur enim de ipſa natura & bene habitis cum aut ſemen, aut menſes prodeunt. In puellis item diuerſitas uberum eſt, alijs enim admodum magna, alijs exigua ſunt. Euenit ſane, ut corpora immodice creſcant

 cum

cum puellæ excremẽtis redundant, futuris enim adhuc & nondum profluentibus mẽ struis, quo plus cõtinetur humoris, eo magis efferri, sursũq; impelli necesse est, donec infra erumpatur. Itaq; quod interim incrementum mãmæ acceperint, seruant postea maribus etiam mãmę conspectiores, & fœminatiores, tum iunioribus, tum seniorib9 efficiuntur, qui humidiores, leuiores, nec uenulẽti sunt, eorumq; ipsorum ijs magis, qui fusci, q̃ qui candidi sint. Semen ꝑfecto infœcũdum usq; ad ter septimum annum est. Mox prolificum quidem est, sed exigua imperfectaq; generant. Iuniores & mares, et fœminæ, ut in cæterorum quoq; animalium genere plurimis euenit, concipiunt quidem facilius natu minores, sed laborant in puerperio uehementius, corpore etiam minus magna ex parte perficiuntur, & senescunt celerius mares salaces & mulieres, quæ frequentius pariant. Nam ne incremẽtum quidẽ post tertium partum effici posse uidetur, sedantur autem, temperanturque melius, quæ in rei uenereæ usum luxuriãt, cum partum multoties exercuerint. Sed post annum ter septimum mulieribus quidem opportune iam procreatio ẽ, sed uiris item accedere aliquid potest ad prolem perfectiorem

perfectiorem. Semina infœcũda sunt, quæ tenuia, fœcunda, quæ grandinis speciem referunt, eademq; potius marem fœtificant, contra tenuia, nec globulenta fœminam gignunt. Mentum etiam maris ea ætate pilis integitur.

De menstruis mulieris. Caput. .2.

Profluuium autem mensium decrescente luna cõtingit, quamobrẽ nonnulli causulo sexum fœmineum lunæ tribuunt, quoniam simul, ut illa decrescat, & mulier purgetur, moxq; repleantur ambę eueniat, paucis menstrua singulis mensibus mouentur sed uno itermisso plurimis facilius agitur, cum ijs, quibus breui tẽpore, hoc est biduo aut triduo profluunt, sed quibus longum protrahitur, difficilius, laborant enim id tẽporis alijs namq; uniuersim hæc purgatio fit, alijs paulatim. Attamen omnibus corpus grauatur, quamdiu effluat humor. Multis etiam cum menstrua citantur, & eruptioni propinqua sunt, strangulationes uuluarum sequuntur, & crepitus, donec erumpant. Conceptus mulieribus a profluuio menstruorum sua natura contingit

&

& quę ijs carent, steriles magna ex parte exi gũt, uerum fieri potest, ut aliquæ etiam sine eorum profluuio concipiant, uidelicet qui bus tantum humoris colligitur. quantum ijs, quæ purgantur, restare solet, quanq̃ nõ tãta copia, ut & foras possint profluere, nõ nullæ etiam dum profluunt menses, conci piunt, postea concipere nequeunt, quibus uulua statim a purgatione cõprimitur. Sũt quibus pręgnantibus etiam menstrua usq; in postremum gerendi tempus eueniant, quibus accidit, ut parua pariant, & proles aut minus uitalis, aut infirma procreetur. Multis etiam desyderio coitus, quo uel iu uenilis ætatis ratione, uel quia longo tem= pore abstinuerint, tenentur. descendens ute ri, & menstrua sæpe ter in mense citantur, donec concipiant, quo facto ascendunt, & suo situ constituuntur, nonnunquã & si cę tera bene se habet uterus, humidus tamen est, respuit semen genitale si humidus sit. Omniũ autem animaliũ (ut ante dixi) mu= lieribus inter fœminas plurima hæc purga gatio euenit. Nã ijs, quæ nõ pariũt animal, nihil tale mouet, propterea qđ hoc materię superuacuũ uertitur in corporis alimentũ Sũt enim nõnulla marib9 suis maiora, atq; etiã alijs in corticem, alijs in squamam, alijs

in

in frequentiam pennarum absumitur. Terrestribus quoq; animal parientib⁹, i pilos & corpulentiam trāsit. homo enim leuior cæteris est, atq; etiam in urinam diuertitur, plurima enim ex cæteris largius mingunt, & crassi⁹ue At mulieribus uice eorū, quæ dixi omnium, quantum superuacuum sit, in purgationem mensium uertitur. quod in maribus quoq; simili fieri modo percipimus, seminis genitalis ratione, plurimū enim omnium animalium emittit, comparatione dico magnitudinis suæ, & uero inter ipsos mares, qui humidiores natura sūt, nec ualde carnosi plus reddunt, atq; etiam plus candidiores, quam fusci, nec secus in mulieribus fit, corpulentis enim multum menstrui excrementi in corporis alimentū transit, & in usu quoq; rei uenereæ candidiores sua natura plus, quam fuscæ euaporāt præparatur hoc amplius usu ciborum humidorum, & acriorum.

De indicijs conceptionis, & quot dierū spatio mas, quot item fœmina in utero mutatur, deq; abortionibus. Cap. 3.

Indiciū mulierē nā cōcepisse, cū statim a coitu locus siccescit, fit certe, ut si oris quo

concipitur

concipitur labra sūt leuia, inepta sūt ad cō ceptū, labitur enim & effluit semē, nec uero si crassa sūt, cōmode usum præstāt, sed si ad digiti tactū asperiuscula, & hęrētia sint, atq; etiam si tenuiora ita cōmode ad concep tionem habent. Talis igitur pręparandus est uterus, qui cōcipiat, qđ si facere ne cōcipiat placet, cōtra agendū est. Nam si labra sint leuiora, concipere nequeat. Quāobrē non nullæ ut semen incidat, ante uuluam ex oleo iuniperino, aut ex cerusa, thure ue exci piētes oleo, illinūt, sed si in septimū diē intus permāserit conceptū iā esse certū est, nā quę effluxiones uocant, intra tot numero dies fieri solēt, purgatiōes autē accedūt plurimis, cum cōceperint ad tempus quoddā scilicet triginta dierum, maxime si concepta fœmina est quadraginta, si mas. A partu etiā purgationes eodē dierum numero cō sequi uolunt, q̄q̄ non æque ita diligenter eueniunt. At uero post conceptum. et dies quas, modo dixi, non item secundum naturam inferius agitur, sed in ubera transitur, & lac efficitur Cuius nota inter initia exiguo quodam, & aranee propemodum specie apparet in mammis, cum iam conceperint, sentiunt præcipue suis ilibus, hæc enim nonnullis statim pleniora efficiuntur

quod

quod ijs . quæ graciliores sunt euidentius accidit. Inguina etiam sentiunt . & concep- tui argumento esse possunt. Mares fœtus magna ex parte circa quadragesimū diem dextro potius latere mouentur. fœminæ si nistro. circiter nonagesimum. Nihil tamen certi in his. affirmari licet. multis enim ferē- tibus fœminam . motus agitur in dextro, & contra in sinistro, gerētibus marem. Sed enim hæc, & reliqua huiuscemodi, ut diffe runt, eo quo magna ex parte. & magis, mi- nus ue accidit. sic accipim9. Finditur etiam fœtus hoc eodem tempore, cum ante carū cula informis constaret, effluxiones uocan- tur. quæ intra septimum diem corruptiōes incidunt. Abortiones autē. quæ intra qua- dragesimum. Et quidem plurimi fœtus in- tra tot numero dies deprauantur. Mas qui quadragesimo die exierit, si in quod ius ali- ud mittatur. diffunditur atq; aboletur. Sed si in aquam frigidam. cogitur cōsistitq;, ue- luti in membranula , qua rupta fœtus ipse apparet. magnitudine formicæ maiusculæ, & membra iam inde discreta , tum cætera omnia, tum genitalia constant, et oculi quē admodum in cæteris animantibus præ- grandes. Sed fœmina , quæ intra tertium mensem eruperit , indistincta est , qua au-

tem

autem quartum adepta eſt mẽſem, ſiditur & reliquam diſtinctionis effigiem, breui tẽpore accipit, cum itaq; fœtus in utero formatur, fœmina tardius, q̃ mas perfectionẽ quarumq; partium recipit, & ſæpius in decimum menſem, q̃ mas protrahitur. Sed cũ in lucem prodierit, fœmina ocyus, q̃ mas & accreſcit, & ætate floret, & ſenectute maceratur, & magis, quæ pluries pariũt, ut dictum iam eſt.

De ijs, quæ a conceptione ad partũ uſq; mulieribus eueniunt, quo ue tẽpore pariant, quotq; uno partu parere poſſint. Caput. .4.

Cum ſemen conceperit uterus, ſtatim ſe contrahit, donec ad ſeptimum menſem uẽtum ſit, octauo iã adaperitur, atq; dehiſcit, & partus ſi uiuit, deſcendit menſe eodem, ſed ſi mortuus eſt, neq; ipſe deſcendit, nec uterus per id tempus dehiſcit, idq; indicium facit, fœtum haud quenquã eſſe uitalem. Euenit profecto, ut mulieres a cõceptu corpus, totum grauentur, & oculorum caligines, & dolores capitis moueantur, quæ alijs, maturius eſt, & fere die decimo accidũt alijs ſerius, prout magis, minus ue ex mate

ria

materia ſupe ruacua tentantur. Nauſeæ itē & uomitus plurimas capiunt,& præcipue quibus purgationes conſtiterint,nec dum ad ubera tranſeant.aliquę igitur principio magis laborant. Alię poſt.cum iam fœtus plenius creuerit.Sępe etiam multis deſtilla tio urinæ ad poſtremū infeſtat, ſed magna ex parte,quę marem ferunt.facilius exigūt minuſq; pallent. Contra, quæ fœminam ſunt enim pallidiores, & grauius degunt. Multis etiam tumores extuberatiōeſq; car= nis in cruribus incidunt. Sed tamen cōtra etiam nōnullis contingit, ſolent appetitus uarij grauidis euenire, citoq; commutari quod picare quidā a pica aue denominant & nimirum cum fœtum ſexus fœminei fe= runt,auidius appetunt,minuſq; re frui iam præſēte,q̄ cupierint,poſſunt. faſtidiūt enim ſtatim. quod modo uehementer appeterēt. paucis contingit, ut melius habeant, cum uterum gerunt,ſed præcipue tunc faſtidiūt tædioq; fatiſcunt,cum fœtui capillus oriri incipit pili congeniti grauidis defluūt,pau cioreſq; redduntur,contra qua parte pilos minime habere ſolebant,eo magis accipi= unt, plꝰ etiam motus magna ex parte mas in utero īfert,q̄ fœmina,& celerius prodit. Fœminæ enim partus tardior eſt. Dolor

I etiam

etiam ex fœmina continuus, sed obtusior, ex mare acer, & longe molestior. Quæ paulo ante partum concumbunt, facilius pariunt. Parturire interdum mulieres uidētur, cum tamen tempus non sit, sed quoniam fœtus inuertit suum caput, ideo initiū hoc esse parturiendi uidetur. Sed cum cætera animalia omnia singulari, ac simplici modo partum suum perficiant. (Vnum enim pariendi tempus statutum omnibus est) homini uni multiplex datum est. Nam et septimo mense, & octauo, & nono parere potest, et qd' plurimū decimo, nōnullę etiam undecimum tangunt, fœtus, qui maturius, q̃ septimo mense prodeat, nullo pacto uitalis est, qui septimo uitalis quidē hic primus exit. sed magna ex parte infirmior. Quamobrem cunabulis ex lana eum obuoluunt & fascijs alligant. Meatus etiam nonnulli infissi, ut aurium, aut narium, sæpenumero generantur, sed accrescenti articulantur infanti, & demum suam formam recipiunt, & pleriq; de his quoq; septimo natis uiuere, atque adolescere possunt. Qui autem mense octauo nascuntur, uiuere, ac adolescere in terra Ægypto possunt, & quibusdam alijs locis, ubi mulieres fertiliores sūt, multosque simul & ferunt facile, & pariunt,

unt,

pariunt, etiam si monstruosi sint, sed locis Græciæ multi intereunt, nec nisi perpauci seruantur, unde fit, ut siquis seruetur, non octauo mense natus existimetur. sed mulierem sui conceptus initium latuisse, infestantur maxime mulieres mense quarto. octauoq;, & si uel quarto. uel octauo fœtus perierit, ipsæ quoq; magna ex parte intereũt. itaq; fit, ne solum mense octauo nati non uiuant. sed etiam ipsis emortuis periculum quæ pariunt, subeant. Simili modo & qui diuturniores, quam undecimo mense nasci uidentur, latere putantur, latet enim mulieres conceptus initium, si cum ante inflatus fuerit uterus (ut sæpe accidit) post coierint, atq; conceperint, hoc enim principiũ esse sui conceptus existimant. quod simile indicium attulit. Ita multiplex perficiendi tempus, pariendiq; diuersum homini datum est. Et cum alia singulos pariant, alia plures, genus humanũ in ancipiti est. Nam quod plurimum, & locis plurimis agitur, mulieres singulos singulæ pariunt. Sed sæpe & locis plerisq; geminos etiã, ut in terra quoq; Ægypto fieri certum est. pariũt etiã tres, & quattuor. & quidem locis nõnullis ualde ita fit. quod dictũ iam est. sed quinq; cum plurimum nascuntur. Iam enim hoc

pluribus euenisse conspectum est, & quędã uiginti, partubus quattuor, ędidit quintos enim singulis partubus enixa est, maiorq; eorum pars enutriri, & adolescere potuit. Et cum in cæteris animalibus gemini nati etiam si mas, & fœmina sint, nihilominus enutriantur, seruenturq;, q̃ si mares ambo, aut fœminæ sint, in genere certe humano pauci gemini seruantur, si alter mas sit, alter fœmina. Mulier et equa omnium maxime animalium grauidæ coitum patiuntur, cæ-tera ubi grauida fuerint, fugiunt mares, ea .s. quorum natura superfœtare more lepo-ris recusat, uerum equa nunq̃ superfœtat, sed magna ex parte unum tantũmodo ge-nerat. At uero in muliere raro quidem eue nit, ut superfœtet, sed factum tamen aliquã do est. Qui itaq; longo post tempore sint concepti, nihilo perfici possunt, sed pręma turius dolorem, quo ipsi, & primus fœtus intereat, mouent, iam incidit ut facta corru ptione duodecim superfœtata puerperia e-gerẽtur. At uero si proxime a primo cõcep tu secundus sit factus, absolui ędiq; potest, quod superfœtarit ut quasi gemini nasci ui deant, quomõ Herculẽ, & Iphiclẽ ꝓcreatos eẽ fabulant. Nã id etiã cõstitit adultera qua dã, quę alterũ suo marito, alterũ adultero si
milem

ſimilem peperit. Iam & cum geminos quædam ferret. tertium ſuperfœtauit, & cum tẽpus pariendi iuſtum iam eſſet. primos uitales peperit, ſecundum quinto menſe eliſit, qui ſtatim mortuus eſt. Altera cum primũ ſeptimo peperiſſet. qui mortuus eſt, mox duos iuſto menſium numero ędidit, qui uixerunt, quædam etiam ſub abortu cõceperant, atq; alterum abegerunt, alterum continuerunt. pertuleruntq; ad partum, plurimis, ſi concubuerint menſe octauo, infans mucore oppletus exit, eſculentorum etiam quæ mater comederit, ſæpe gerulus uenit in lucem, & ſi ſale immodice uſa eſt, ipſe ſine unguibus naſcitur.

De lactis bonitate, & malignitate, deque menſtruorum muliebrium fine.

Caput, .5.

Lac quod ante ſeptimum menſem contractum eſt, inutile eſt, ſed ſimul infans natalis eſt, & lac eſſe utile incipit, prius autẽ ſalſũ etiam eſt, ut pecoris. Vino præcipue cũ uterũ ferũt plurimę infeſtant, diſſoluunt enim ſi biberit, atq; debilitant. Principiũ & finis mulieribus prolis recipiendę, maribus prębendę, feminis, & menſtruorum emiſſio eſt Sed neq; cũ incipiunt ſtatim, plifica ſũt neq;

 cum

cum desinunt,et iam pauciora sunt, et infir miora Quanam ætate incipiant menstrua & semen,dictum iam est. Sed desinunt plurimis menstrua circa quadragesimum annum, quod tempus quæ excesserint, ijs ad quinquagesimum seruantur,etiam nõnullæ eo tempore pepererũt,sed ultra hoc tempus nulla potest protrahere.

Vsquequo maribus sit generandi facultas, & de prolis similitudine cum parentibus,uel cum alijs. Caput. .6.

Mares plurimi ad sexagesimum generãt quem si excesserint, ad septuagesimũ usqꝫ procedunt. Et iam quidam annos suptuaginta nati genuerunt. Euenit sane multis & mulieribus, & uiris. ut qui coniuncti inter se nequeant procreare, ubi dissociati se iunxere cum alijs. queant,quod idẽ in maris quoqꝫ aut fœminæ procreationẽ nimirum euenire certum est, plerumqꝫ enim tũ mulieres.tum uiri,quandiu cum eisdem iũguntur,fœminam tantum,marem ue procreant,seiuncti autem contra.Ætatis etiam ratione immutantur,ut iuuenes inter se fœminas generent,seniores facti mares,aut cõtra Ratio quoqꝫ generandi,omnino discrimen hoc idem recipit,ut iuuenes nihil procreent, seniores iam incipiant generare.

Aut,

Aut contra ut qui ante poſſent, poſt nihil poſſint fœtificare. Sũt etiam aliquę muli-eres, quæ uix concipiãt, ſed ſi conceperint, perficiant, atq; ędant. Aliæ contra, facile q-dem concipiunt, ſed ſeruare non poſſunt. Sunt et uiri, qui non niſi fœminam procre ent & mulieres, quæ non niſi marem, et cõ tra, ut de Hercule fabulãtur, qui inter duos & ſeptuaginta liberos fœminam unam tã tummodo genuit, quæ concipere nequeãt ſi uel cura adhibita, aut aliquo caſu conce-perint, fœminã magna ex parte pariũt po-tius, q̃ marem Multis etiam uiris euenit, ut cum antea poſſent generare, poſt nequeãt, deinde rurſus facultatem recipiant generã-di. gignuntur læſi quoq; ex læſis, uerbi cau ſa, claudi ex claudis, & cæci ex cęcis, deniq; ſimiles ſæpenumero in re, quæ præter natu ram comitetur, & ſigna habẽtes ſibi cogna ta hæreditaria ut uerucas, ut neuos, aut cica trices, aut quid aliud generis eiuſdem. Iam tale quid uel tertia prole poſt regeneratum eſt. ut cum quidam ſuo in brachio puncti notam haberet. filius non id retulit, ſed ne-pos ea corporis parte nigritiem quãdam habens confuſam prodijt, ſed raro hæc eue niunt. Integri autem ex mancis ne gignan tur. nulla res obſtat, & ſæpiſſime ita agitur.

ſimiles etiam aliqui parentibus, aut auis, ſuiſq; maioribus generantur. Aliqui ſimilitudinis nihil referunt. redditur etiã uel poſt plures eiuſdem proſapiæ, ut in Sicilia eius, quæ adulterium cum Æthiope cõmiſerat, filia non colorem patris Æthiopis retulit, ſed qui natus ex hac ẽ, is auum Æthiopem regenerauit. Fœminæ magna ex parte matri, mares patri proueniunt ſimiles, ſed fit etiam e diuerſo, ut fœminæ patri, mares matri ſimiles procreẽtur, particulatim etiã ſimiles fiunt, ut alia corporis parte ſimiles ſint patri, alia matri, gemini, uel diſſimiles ĩter ſe nati iam ſunt, ſed plurimi magna ex parte ſimiles prodeũt, nam & quædã cum ſeptimo die a partu concubuiſſet, concepiſſetq;, peperit ſimilẽ ſuperiori quaſi geminũ. Naturę etiã ratione aliæ ſibi, aliæ ſuo marito ſimiles generat, ut equa pharſalia cognomine iuſta.

Quomõ ſemẽ genitale informeť. Ca. 7.

Cum ſemen genitale exit, ſpiritus antecedit, & quidem ipſo exitu conſtat agi cũ ſpiritu nihil enim procul ſine uiolentia ſpiritali proiici poteſt. Tum inſinuatum in utero diu ꝑ contentum membrana obducitur. quippe quod anteq̃ diſcernatur exeat uelut ouum in ſua mẽbranula contectũ, detracto putamine,

putamine,membrana autem ipſa uenis reſerta eſt.omnia uero tum natilia,tum pedeſtria,tum etiam uolatilia ſiue animalis, ſiue oui forma proueniunt,ſimili modo gignũtur,niſi quod alia umbilicum habeant uuluæ adherentem,uidelicet quę animalis forma enaſcũtur,alia ouo, alia utroq; modo ut in quodam piſcium genere,& alia quaſi membranis cõtinentur, alia ſecundis,primum intra ultimum inuolucrum animal gignitur, mox altera membrana obuelat plurima quidem ſui parte uuluæ adhærẽs, ſed parte etiam ſeiuncta,et aquam continẽs humor autem inter has cructus,aquoſuſq; eſt,quem mulieres proferum uocant.

De alimento anîmalis in utero exiſtẽtis, deq; hominis ſtatu in eodem.

Caput. .8.

Augentur animalia omnia, quibus eſt umbilicus,per ipſum umbilicum. Hic acetabulis uuluæ adhæret ſi ſunt. Sed ſi leuis ſit,uulua ipſi uuluæ adhæret uena ſubiecta ſitus in utero quadrupedum omnium extẽſus eſt, expedum autem obliquus,ut piſcium,bipedum uero inflexus, contractuſq;, ut auium,homo etiam in ſemet conglobatus ſic geſtat̃,ut naſum inter genua, oculos ſup genua,aures extra genua habeat oĩbus

æque animalibus caput primum superius est, sed cum creuerint, & iam exitum appetant, deorsum deducitur. Ita fit, ut omnib9 partus secundum naturam in caput, cōtra naturam in pedes, aut īflexo circumactoq; corpore agatur, quadrupedes uel excremētum iam inde habent. & alui, & uesicæ, alterum in postremo intestini, alterum in ipsa uesica. Quibus in uulua acetabula sunt, fœtu accrescēte, acetabula ipsa subinde minuuntur, postremo abolentur omnia umbilicus autem uelut putamē est circa uenas quarum origo ab utero est. aut acetabulis si habentur, aut uenæ commissa est. Sunt fœtui maiori, ut boui quattuor uenæ, minori duæ, minimo una, ut auibus pertinēt duæ ad fœtum per iecur, qua portas appellant ortæ a uena maiori, reliquæ duæ ab orta, qua finditur, & duæ de una efficiuntur. Vtrumq; uenarum per membranulæ ambiunt, & membranulas ipsas ambit, uelut putamen umbilicus. Collabuntur subinde uenæ, & quo fœtus amplius creuerit, eo adductius ipsæ contrahuntur. Fœtus autem grandescens caua uteri subit, ubi palpitans iam sentitur, & circa genitale parentis interdum uoluitur.

De dolorib9 mulierū in ptu, et quę facile

quæue

quæ ita difficulter pariant Caput. .9.

Cum mulieres parturiunt dolores multas quidem in partes incumbunt. Sed plurimis ad alterutrum femur. Cæterum quibus aluum tormina uehementer exercent, ocyssime pariunt. Quæ lumbos dolent, uix pariunt. Quæ imum uentrem expeditius, si mas nascitur, pfluit sanies diluta pallidiuscula, sed si fœmina cruenta, uerum ea quoq; prehumida est, sed fieri quoq; potest nonnullis, ut eorum neutrum accidat. Cæteris animalibus partus non laboriosi eueniunt, minus enim cum parturiunt, infestari uidentur. At mulierib9 dolores uehementissimi incidunt, & præcipue stabilibus, & sellularijs, & quibus non bona latera sunt neq; facultas retinendi spiritus suppetit, difficilius etiam edūt, si interea dum per uim retinent, coactæ, eruperint respirationem. primum aqua illa subter cutem fusa per fœtus motionem . ruptis membranis effluit, deinde fœtus inuerso utero. & secundis interne euoluentibus, foras uenit in lucem.

De obstetricis cura, & de infantis exitu, de tarditate durationis ossium, & dentiū amissione. Caput. .10.

Iam uero & obstetricis officium pars ingenij

ingenij, perſpicaciſq; intelligentiæ eſt, non ſolum enim difficultati partus opportune expediteq; ſuccurrendum eſt, ſed etiam cõtra ea, quæ accidant protinus agendum ingenioſe, & in ſecando, deligandoq; umbilico infantis prudentia requiritur, & peritia nam ſimul ſecundæ quoq; exciderint, uellere umbilicus cum ſecundis alligatur, ſuperiuſq; præciditur, qua autem deligatum eſt cohæreſcit, & pars continua decidit. ſi copula, amentumq; diſſoluatur, fœtus ſanguine effuſo emoritur. Sed ſi ſecundæ non ſtatim cum fœtu exierint. dum intus ipſæ, foris autẽ infans ẽ, deligato umbilico ſecatur. ſæpe uiſus eſt puer emortuus naſci, cum ei infirmo priuſq̃ deligaretur umbilicus, ſanguis in umbilicum, & circa efflueret. Sed iam aliquæ obſtetrices factę peritiores reprimũt intro de umbilico ſanguinem, quo facto ſtatim infans, qui modo exanguis deficiebat, recreatur, uitæq; reſtituitur. Naſcũtur (ut dictum eſt) ſecundum naturã cętera etiam animalia uerſa in caput. Sed pueri manus quoq; ad coſtas porrectas, extẽſaſq; habent. Qui, cum exierint, uocem ſtatim emittunt, & manus in os admouẽt, excremẽtum etiã reddunt. alij ſtatim, alij breui. ſed oẽs intra diẽ, qđ excrementũ pluris, quã ꝓ

infantis

infantis magnitudine ẽ. Papauerculũ hoc mulieres uocant,colore cruentum,atq; admodum nigrum,& piceum est mox lacteum iam & albidum redditur. fugit enim confestim ubera infans,uocem anteq̃ egrediatur,nunq̃ emittit,etiamsi cum difficulter egreditur, caput extet,corpus intus sit totum. Quibus purgationes patrum anticiparint, difficilius liberanẽ,sed si a partu purgationes parcius sequantur,nec largiꝰ q̃ primæ,neq; ad quadragesimũ diem perseuerauerint,efficitur ut muler ualidior sit & celerius possit concipere. Infantes autẽ primis quadraginta diebus,neq; rident cũ uigilant,neq; lachrimantur,sed noctu & ꝑ quietem,utrumq; interdũ faciunt, nec uero sentiunt magna ex parte cum scalpuntur. Plurimam huius temporis partẽ dormiunt.cæterum in dies,quo subinde auctiores fuerint,eo magis ad uigilandum immutantur. Somniare etiam eos constat,sed sero meminisse possunt imaginum. Cæteris quidem animalibus, discrimen ossium nullum est,sed omnia perfecta,iam inde a natiuitate proueniunt. At pueris sinciput molle est, seroq; duratur et cum cętera animalia nascantur cum dentibus,pueri septimo mense dentire incipiunt.Primũ ędunt

ędunt

ędunt primores, alij superiores prius, alij, inferiores, denique omnes maturius dentiũt, quorum nutrices lac habent calidius

De aduentu lactis in muliere et maslo pilari, deque lactis duratione Caput. .II.

Post partum purgationesque, lactis copia excitatur, & nõnullis effluit nõ solũ de papillis, sed etiam passim per ubera, aliquibus etiam per alas. edurantque in posterum globuli, quoties humor nõ coquatur, nec exeat, sed redundet, ubera enim tota fungosa ita sũt, ut si in poculo pilum forte hauserit mulier, dolor moueat in mammis, quod malum pilarem appellant, nec sedatur, donec pilus uel pressus exeat sponte, uel cum lacte exugatur. Seruatur lac donec mulier concipiat, tum desinit atque extinguitur, tã in homine, q̃ in quadrupedum uiuipero genere. Quam diu lac emanat, Purgationes magna ex parte nõ fiũt, magna inquã ex parte, quoniam iam quibusdam lactantibus facta purgatio est. Sed enim natura ita fert, ne humor locis pluribus simul erũpere soleat, nam et mariscas habenti, deteriores accedũt purgationes, et quod in nõnullis accidit. Cum delapsus humor a lumbis per annum excernitur antequam ute-

uterum

uterum subeat, idem euenit. Quibus dum etiam purgationes non fiunt, inciderit, uomitus securius exigunt.

Pueros utplurimum ante septimum diē conuulsione interire.

Caput. .12.

Solent pueri plurimi cōuulsione excipi, & præcipue corpulentiores, & lacte uescentes copiosiore, crassioreq́ꝫ, & nutricem lactentes succi plenam & corpulētam, nocet etiam ad hoc morbi gēus uinum magisq́ꝫ nigrum, q̄ album. Et quod min9 dilutum est, atq́ꝫ etiam ex cibis, qui inflent, plurimi obsunt. Et si aluus substiterit, nocuum est. Plurimi ante septimū diem intereunt. Vnde fit. ut nomina septimo die imponātur, tanq̄ saluti iam pueri magis credamus, plenilunio etiam infestantur hoc malo periculosius, & si a scapulis cōuulsio oriatur, in angusto spes est.

Argentinæ per Henricum Sybold.
Mense Decembri.

#10501-2

1, 115 p. n.d. 3